Ў нумары:

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 24 (485) | ГОД X | 13 ЧЭРВЕНЯ 1965 ГОДА | ЦАНА 60 гр.

КНІЖКА - ГЭТА ДАХОД

Пасля вайны Клюковічы, бадай, мелі перспектывы авансу да местачковага жыцця. Тут знаходзілася гміна і ГС, многа канцылярый і прыезджых кліентаў з навакольных вёсак. Урэшце, знаходзіцца тут вялікая школа пабудаваная ў палацовым стылю яшчэ ў дваццатыя гады.

З часам вялікую гміну замянілі грамадскія рады, а чатыры гады таму назад перанесена ГС з Клюковіч у Нурэц-Станцыю. Гандлю нашых дзён цяжка без таннага чыгуначнага транспарту, увесь час Клюковіцкі ГС карыстаўся далёкай Чаромухай-Станцыяй, там будаваў склады... Ясна, што такая эканомія — гэта была не эканомія!

Клюковічы засталіся вёскаю з вясковымі крамамі. Адсюль да бліжэйшага чыгуначнага прыпынку Баравікі будзе добры дзесятак кіламетраў, даязджае сюды толькі аўтобус ад мястэчка Мілейчыцы, па свежа пабрукаванай дарозе.

Аднак Клюковічы захавалі сваю ў пэўным сэнсе цэнтральную пазіцыю ў аколіцы. Перад усім, знаходзяцца тут розныя пункты скупу: збожжа, бульбы, жывёлы, цукровага бурака. Пабудавана апошнім часам яшчэ адзін пункт, так званую малачарню. Усё ж такі тутэйшыя наракаюць, што цяжка з заробкамі — наёмныя фурманкі выручаюць цяпер аўтамашыны, грузавікі.

(Працяг на стар. 4)

У Нарве

Нарва — вёска немалая. Налічвае яна каля паўтары тысячы жыхароў. Да таго калісьці была яна звыш 400 гадоў горадам і то горадам старэйшым ад самога Беластока. Але ад 1932 года Нарва з'яўляецца ў адміністрацыйным плане звычайнаю вёскай.

Да вайны ў Нарве было шмат рамеснікаў і гандляроў яўрэйскага паходжання, якія абслугоўвалі патрэбы навакольных вёсак. Зараз стараецца падмяніць іх у гэтым нараўскі ГС. З Нарвы далёка да сапраўдных гарадоў: Беластока, Гайнаўкі, Бельска. І як ні кажы, а Нарва мусіць застацца ў нейкай ступені гаспадарчым, адміністрацыйным і культурным цэнтрам, — у нейкай ступені «сталіцай» тутэйшай аколіцы.

У Нарве даўным - даўно ў аўторак адбываецца ярмарка. Зараз ГС у гэты дзень наладзіў пункт скупу мясной жывёлы. Народ тлумна з'язджаецца ў кожны аўторак у Нарву, каб пабываць на ярмарцы, у пункце скупу ГС, ды пахадзіць па нараўскіх крамах, у якіх можна купіць амаль усё, што патрэбна ў гаспадарцы.

* * *

Калі наш рэпарцёр з'явіўся ў Нарве падышлі да яго маладыя людзі і сказалі:

— Абмалюйце добра нашае кіно. Каб у такой асадзе, як Нарва, не можна было кінакарціны паглядзець!

— А што такое здарылася?

— Ужо два месяцы няма кінафільмаў, бо ў кіно столь завальваецца і няма каму адрамантаваць. Можаце ў Грамадскай радзе спытацца.

Спытаўся. Аказваецца, стары будынак кіно сапраўды закрыты з прычыны рамонту, кіно аднак перанесена ў святліцу пажарнікаў, дзе дае свежыя кінакарціны два разы ў тыдні. Ды бяда ў чым іншым: няма гледачоў.

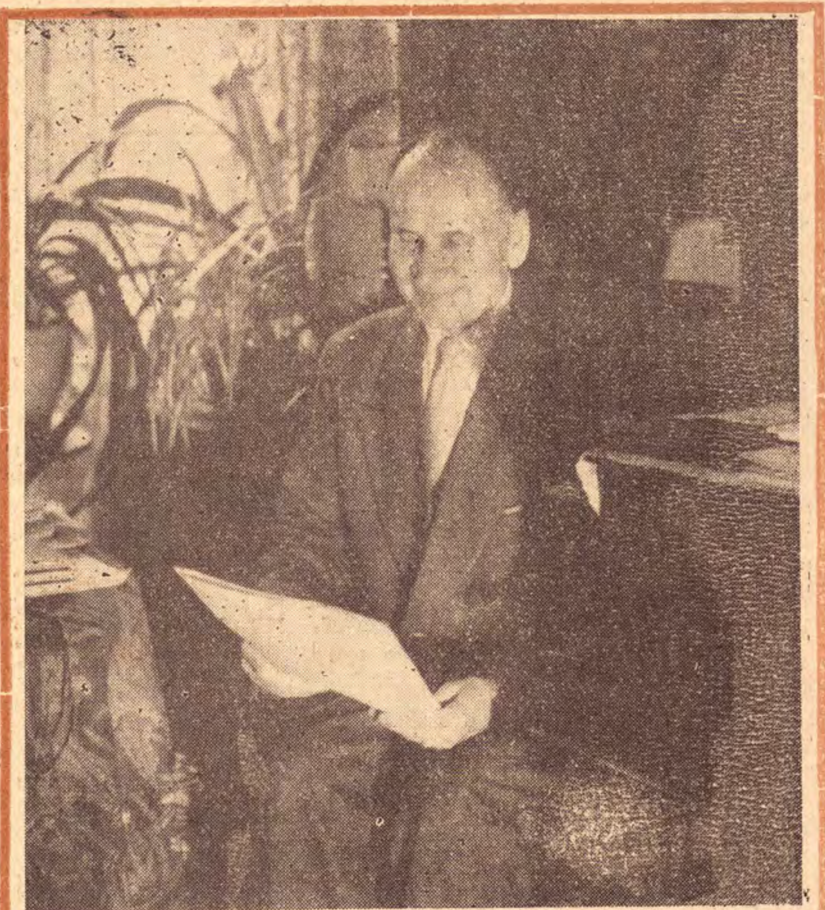
— Прыдзе, — сказалі мне ў Прэзідыуме ГРН, — нейкіх 20 чалавек і гэта ўсё, проста няма каму даваць кінакарціны.

Ды наогул Нарва, можна сказаць, «хварэе» ў пэўнай ступені на перарост устаноў культурнага характару: ёсць тут дзве святліцы, два клубы-кавярні, апрача таго тэлевізар у школе, ну і, як мы ўжо гаварылі, кіно.

* * *

Вось менавіта: аж дзве кавярні. Адну з іх наладзіла прадпрыемства «Рух», а другую Нараўскі ГС. Дзве кавярні сведчаць аб добрых амбіцыях Нарвы. Бо кавя-

(Працяг на стар. 4)

М. Забэйда ў сваім памяшканні рыхтуецца да канцэрта Прага 1961 г

Міхасю Забэйдзе 65 год

14 чэрвеня г.г спаўняецца 65 год з дня нараджэння слаўнага беларускага спевака Міхася Забэйды-Суміцкага. З гэтай нагоды шлем дарагому Юбіляру найсардачнейшыя віншаванні і пажаданні далейшай плённай працы ў папулярызацыі беларускай песні.

ПЕСНІ

Слухаючы Забэйду-Суміцкага

Зямля,
хоць такая вялікая,
А ўсяго пясчынка сусвету;
А ў песні,
самай кароткай,
Змяшчаецца цэлы сусвет,
У сэрцы —
маленечкім жаўранку —
Жыве столькі матчыных песень...
І ты маеш сотні сусветаў —
Ты самы багаты чалавек на зямлі!

Янка Сіпакоў

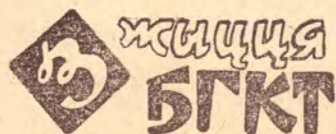
Від на асаду Нарву ад ракі Нарвы.

Фота: аўтар.

СВЯТКАВАННЕ ГРАМАДЫ

У сувязі з саракагоддзем заснавання Беларускай Сялянска-Работніцкай Грамады 26 чэрвеня г.г. у кінатэатры прафсаюзаў у Беластоку адбудзецца ўрачыстая акадэмія з мастацкай часткай. Запрашэнні можна атрымаць у ГП БГКТ.

ВІЛІНАЎСКІ ГУРТОК БГКТ

Кіраўнік мастацкага калектыву з Вілінава А. Мартыновіч вядзе праграму.

Вілінава — гэта адна з многіх вёсак ва ўсходняй частцы Сямяціцкага павета. Нічым яна не розніцца ад сотні іншых вёсак. Хіба толькі тым, што яшчэ няма тут электрычнага святла, няма школы, а дзеці дагэтуль вучацца ў трох прыватных будынках. Няма тут святліцы, дзе моладзь і старэйшыя маглі б збірацца, каб правесці культурна час.

Калі гэта хтосьці прачытае, зараз падумае, што «вёска забіта дошкамі». Гэта так было да таго часу, пакуль у гэту вёску не прыехаў працаваць настаўнік Анатоль Мартыновіч. Моладзь і старэйшыя, якія ведалі яго, дзякавалі за шчаслівы лёс і гаварылі ўсім, што хутка ў Вілінаве зменіцца. І не памыліліся. У першых днях студзеня г.г. склікаў ён сход моладзі гуртка БГКТ і ЗМВ, на які прышло многа старэйшых жыхароў. На гэтым сходзе выбрана новае праўленне гуртка БГКТ, якога старшынёй аднагалосна паклікана Анатоля Мартыновіча. Дзякуючы яго ініцыятыўнасці створана два мастацкія гурткі: харавы, які налічвае 15 асоб і драматычны, які налічвае 10 асоб. Дырыжорам і пастаноўшчыкам у гэтых гуртках з'яўляюцца маладыя настаўнікі Анатоль і Ніна Мартыновічы. Зараз харавы і драматычны гурткі вядуць актыўную дзейнасць. У іх рэпертуары ёсць многа беларускіх народных песень, гумару, сатыры і вершаў. Драмгурток мае апрацаваных тры п'есы: «Толькі так», «Мараль Наталі Зотавай» і «Назар Стадола» Т. Шаўчэнкі.

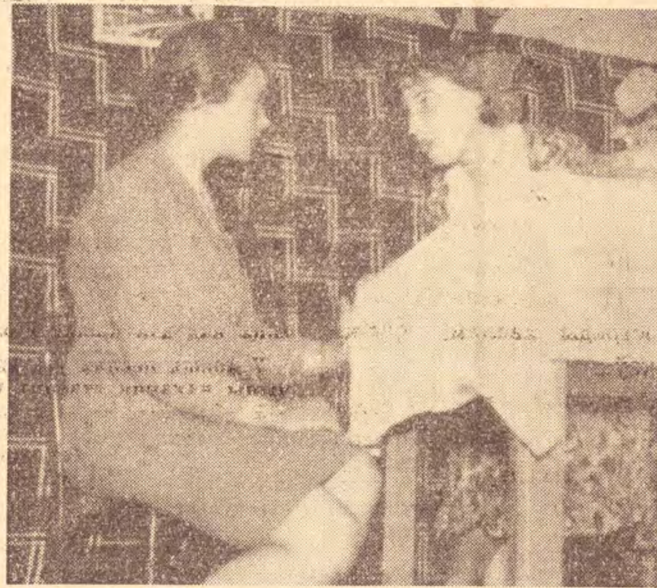
16 мая г.г. гэтыя мастацкія гурткі далі чарговы трохгадзінны 18-ты канцэрт у гэтым годзе. Кожны нумар самадзейных артыстаў так у Мілейчыцах, як і ў іншых мясцовасцях прыймаўся бурнымі воплескамі.

Амбітныя імкненні гуртка БГКТ заключаюцца не толькі ў вядзенні аматарскага мастацкага руху ў сваім асяроддзі. У плане працы гуртка ёсць такія пункты, як: пабудова святліцы грамадскім чынам, пабудова дарогі ў вёсцы і на адрэзку Клюкавічы — Катэрка, залясенне зямельных няўгоддзяў. Гурток БГКТ арганізаваў курс варэння, курс крою і шыцця і матацыклавы курс.

У пабудове святліцы грамадскім чынам паклікана арганізацыйны камітэт, якога старшынёй з'яўляецца Анатоль Мартыновіч. Гэты камітэт выступіў з заклікам да ўсіх сялян аб самаападаткаванне па 100 зл. ад гаспадара. Гэты заклік быў прыняты ўсімі жыхарамі вёскі Вілінава і ўжо першыя сотні злотых уплацілі яны на кошт арганізацыйнага камітэта. На пабудову святліцы ўплываюць грошы з даходаў мастацкіх калектываў. Трэба падкрэсліць, што мастацкі калектыў з Вілінава заваяваў пашану сярод беларускага насельніцтва.

А гурток БГКТ у Вілінаве можна паставіць смела як прыклад для іншых гурткоў нашага таварыства.

СЯРГЕЙ КРЭЙЗА
Сакратар Пр. Аддз. БГКТ
у Мілейчыцах

Сцэна з п'есы «Мараль Наталі Зотавай» у выкананні мастакоў з Вілінава.

На здымку: Харавая група з Вілінава.

Агляд аматарскіх калектываў

У Вольцы Нурэцкай 23.V.65 г. адбыўся павятовы агляд беларускіх мастацкіх калектываў, у якім узяло ўдзел тры драмгурткі і два харавыя калектывы з Вілінава і Волькі Нурэцкай. Дзякуючы ахвярнай працы таkіх настаўнікаў як Анатоля Мартыновіча, Ніны Мартыновіч і кіраўніка пачатковай школы ў Вольцы гр. Кунаха, настаўніцы Олі Лапацюк аматарскія калектывы выступалі на высокім мастацкім узроўні.

Журы прызнала І месца і І-шую ўзнагароду ў суме 800 зл. драматычнаму калектыву з Вілінава за п'есу «Мараль Наталі Зотавай» з правам удзелу ў ваяводскіх элімінацыях.

Гледачы з Волькі Нурэцкай з увагай прыслухоўваюцца таму, што дзеецца на сцэне.

Успаміны 7

Не ведаю, ці Назар Тымашук і другія члены райкома праводзілі нейкія доследы ў справе карсаковага злачынства. Праходзілі дні і тыдні, а Карсака ніхто не кранаў, толькі ён сам не стаў мяне клікаць да сябе. Думаў я, бывала, што мой сусед, выкруціцца з усяго гэтага, як уюн з сеці. Значыць, я зусім без патрэбы ўвапхнуў сваю руку ў гэты мурашнік.

Ужо пад весну (ляжаў яшчэ дзе-нідзе снег) сувязны ад райкома паведаміў мяне, што пад Райскам ва ўрочышчы «Баравая» адбудзецца раённая канферэнцыя.

Канферэнцыяй кіраваў Назар Тымашук. Пакуль усе сабраліся, ён адвёў мяне на бок і сказаў:

— Карсака будзем разлічваць. Твае паказанні пацвердзіліся, падрыхтуйся, будзеш выступаць.

Ва ўрочышчы «Баравая» на гэты раз сустрэў я Мікалая Тумінскага з Райска, Даніла Міранюка з Плёсак, Аляксандра Гулька і Андрэя Іванюка з Плюцічаў, Максіма Врублеўскага з Чэраўкоў і Федара Грыгарука з Гусакоў. Былі таксама таварышы з Гацькоў і Храбалоў.

Нарада праходзіла бурна. Паступак Карсака ўсе ацанілі вельмі сурова. Проста выкінулі яго з партыі. Па прапанове Назара Тымашука сакратары вясковых ячэек Праневіцкага Падраёну прысутныя на канферэнцыі аднагалосна выбралі мяне членам Райкома і сакратаром Праневіцкага Падрайкома КПЗБ. Прыняў я працу, якую дагэтуль выконваў Карсак. Стаў таксама раённым тэхнікам. Назвалі мяне тады «Вацэкам». Ад таго часу ў кантактах з незнаёмымі таварышамі ўжываў я толькі гэтай партыйнай канспірацыйнай клічкі.

За партыйнай літаратурай неаднойчы прыходзілася ездзіць аж у Беласток. Распаўсюджванне лістовак, пракламацый, адозваў і камуністычных газет лічылі мы адным з галоўных заданняў нашай падпольнай дзейнасці. Друкаванае камуністычнае слова дазваляла нам утрымоўваць пастаянны цесны кантакт з шырокімі кругамі сялянства, было яно пажаданай зброяй, пры дапамозе якой паспяхова мы грамілі афіцыяльную ўрадавую балбатню аб жыцці беларусаў у панскай Польшчы.

Сяляне ахвотна чыталі ўсё гэта, што падсоўвалі ім непрыкметныя рукі нашых канспіратараў. Партыйная літаратура плыла тады ў вёскі шырокай бурлівай ракой і раз'ясняла розум людзей, як прамені жыццёвенькага сонца.

З гэтым патокам тайных перасылак, зразумела, я сам не мог справіцца. Небяспечна было аднаму чалавеку без выразнай прычыны часта ездзіць у Беласток. Агенты «дэфенсівы» не спалі. Яны сціпла сачылі за намі. Неаднойчы тады пасылаў я за нашай літаратурай найбольш давераных таварышоў, найчасцей сакратароў вясковых ячэек. Прыпамінаю, што ездзілі ў Беласток Хведар Канаховіч з Райска, Даніла Міранюк з Дэніскаў і Стэпанюк з Плюцічаў. Ездзілі ў Беласток пераважна ўласным конным транспартам. Адбывалася гэта наступным чынам: акружная тэхніка (гэта значыць людзі, якія займаліся распаўсюджваннем партыйнага друку па Беластоцкай акрузе) шляхам партыйных кантактаў паведамляла мяне, што моў такога та а такога дня, у столькі та а столькі гадзін трэба некаму ад нас з'явіцца на вызначанае месца ў Беласток.

Там будзе чакаць свой чалавек. Як яго пазнаць? У яго будзе абвязаная бінтом, скажам, левая рука, а праз плечы перакінутыя боты ці што другое. Словам, чалавек гэты будзе адзначаны неяк так, каб наш давераны адразу яго пазнаў. Адначасова акружная тэхніка перадавала нам пароль і водзыў, пры дапамозе якіх навязвалі мы непасрэдны кантакт з беластоцкім сувязным. Нашыя перасылкі найчасцей перавозілі мы ў звычайных даматканых сялянскіх мяшках, а для маскіроўкі абсыпалі знізу, па баках і зверху нейкім збожжам, бо паліцыя часта праводзіла нечаканыя вобыскі. Аднак ані разу не ўдалося ім пераняць нашых перасылак.

Памятаю, летам, хіба ў чэрвені 1933 года, паехаў за літаратурай Хведар Канаховіч з Райска. Пакінуў каня з падводай на Сенным рынку, а сам пайшоў шукаць свайго сувязнога. Чакаў ён недзе пры яўрэйскіх будках, якіх тады было поўна ў квартале «Шульгоф». (Цяпер там стаяць гмахі рэдакцыі, «Дэлікатэсаў», пракуратуры, суда і другія). Ідзе сабе Хведар Канаховіч, прагульваецца, нібы разглядае крамачныя тавары. Раптам бачыць, што з другога боку вуліцы набліжаецца нейкі чалавек у накінутым на плечы доўгім кажусе.

«Вось ён! — мяркуе Хведар. — Бо хто б іншы хадзіў у кажусе ў час чэрвеньскай спякоты?»

— Выбачайце, — звяртаецца да яго Канаховіч, — ці можна купіць у вас нурковае футра?

— На жаль, не, — адказвае незнаёмы, дакладна ўзіраючыся ў свайго субяседніка, — прадаю толькі авечыя кажухі. Калі ласка, — зняўшы з плеч свой тулуп паказвае яго Хведару.

— Можа быць. — сцвярджае Канаховіч і, падаўшы руку на прывітанне, пытае:

— Падарунак для нас ёсць?

— Знойдзецца, — адказвае прадавец авечых кажухаў і дабаўляе сцішаным голасам: — Бярыце падводу і кіруйцеся ў след за мною.

Спыніліся ў глухім панадворку між дамамі.

— Пачакайце тут, — заяўляе беластоцкі сувязны. — А калі б нехта цікавіўся, што вы тут робіце, дык гаварыце, што прывезлі жыта вось гэтаму, — паказвае хату, называе прозвішча і адыходзіць.

Пасля нейкага часу вяртаецца ў кампаніі двух другіх таварышоў. Кожны нясе, як відаць, даволі цяжкі пакунак. Гэта «падарункі» акружной тэхнікі для Бельскага Райкома КПЗБ. Упіхаюць іх у мяшкі, засыпаюць збожжам і ўсе разам сядаюць на воз.

— Паганяй! — распараджаецца прадавец авечых кажухаў. Хведар Канаховіч выбіраецца на вуліцы Беластока, дзе бурліць звычайнае гарадское жыццё. Беластоцкія таварышы праводзяць яго аж за межы горада. Тут Хведар застаецца сам адзін са сваім небяспечным багаццем. Хай бы дасталася яно ў рукі паліцаяў, без турмы і катаванняў не абышлося б! Хведар Канаховіч ведае пра гэта і адчувае сябе, як бы сядзеў на мяшках, наладаваных порахам. І сапраўды, ёсць гэта своеасаблівы порах. Ён жа распальвае бунтаўнічыя думкі мужыцкай беднаты.

Пад вечар дабраўся да Рыбалаў. Тут нечакана даведаўся ад людзей, што ад самай раніцы на нараўскім мосце стаіць паліцыя і дакладна правярае кожную фуру.

«Паліцыя? Адкуль яна там? — думаў Хведар Канаховіч. — Ці ж бы ведала, што я вязу камуністычную літаратуру? Ці ж бы чакала мяне?»

Не памыляўся ён у сваіх здагадках. Бельская «дэфа» сапраўды пранюхала, што гэтага дня хтосьці падводай будзе везці нелегальную камуністычную літаратуру. Відавочна сярод сувязных, якія перадавалі нам паведамленні акружной тэхнікі шляхам партыйных кантактаў, знайшоўся нейкі правакатар, служак «дэфенсівы». Хведар Канаховіч ехаў тады проста ў паліцэйскую сетку. На шчасце, паліцыя не ведала, што гэта ён вязе камуністычную «заразу». Ад самай раніцы правярала ўсе падводы, якія толькі праязджалі праз мост. Вестка аб паліцэйскай засадзе разнеслася да вечара па ўсіх навакольных вёсках і гэта выратавала Хведара Канаховіча. Павярнуў ён каня на Войшкі і пераправіўся праз Нарву за вёскай Чэрэўкі, далёка ад паліцэйскай засады.

Са старонак навуковага друку

За апошнія гады ўсё штораз часцей паяўляюцца большыя ці меншыя навуковыя і навукова-папулярныя публікацыі па ўсебаковаму вывучэнню Беласточчыны, якія паступова змяншаюць дасюль існуючую белую пляму на карце вывучэння гэтай зямлі. Ужо паявілася не мала прац як краёвых так і замежных па гісторыі, этнаграфіі, мовазнаўству і іншых галінах навукі прысвечаных Беласточчыне.

Пры гэтай аказіі дарэчы будзе прыгадаць, што ў справе вывучэння Беласточчыны важную ролю іграюць наступныя навуковыя ўстановы, як, напрыклад, Комплексная Яцвяжская Экспедыцыя, існуючая ад 1954 г., Беластоцкае Навуковае Таварыства, якое пачынаючы ад 1961 года выдае «Rocznik Białostocki», дзе змяшчаюцца матэрыялы на высокім навуковым узроўні, а таксама ад 1963 г. «Prace Białostockiego Towarzystwa Naukowego», якіх ужо выйшла ў свет тры нумары: № 1 Materiały do dziejów ziemi Sejneńskiej, 1963, № 2 Nalepa Jerzy — Jadźwingowie. Nazwa i lokalizacja, 1964. № 3 Dworakowski Stanisław — Kultura społeczna ludu wiejskiego na Mazowszu nad Narwią. Cz. I. Zwyczaje coroczne i gospodarcze, 1964.

Апрача прыгаданых публікацый Бел. Нав. Т-ва хачу звярнуць увагу чытачоў «Нівы» яшчэ на адну важную ў навуковым сэнсе перыядычную публікацыю, а менавіта «Acta Baltico-Slavica». Дасюль выйшаў толькі № 1, у якім змешчаны матэрыялы першай канферэнцыі гістарычных навук, якая адбылася ў Беластоку 2—3 чэрвеня 1961 г. Працы гэты змешчаныя ў № 1 «Baltico-Slavica» маюць агульны загаловак: «Pamiętnik Pierwszej Konferencji Nauk Historycznych poświęconej badaniom ziem północno - wschodniej Polski w Białymstoku. Białystok, 1964.

Змешчаныя ў гэтым «Pamiętniku» усе даклады і дыскусійныя матэрыялы ўдзельнікаў канферэнцыі. У гэтых матэрыялах шмат прысвячаецца месца праблемам гістарычным і сучасным беларускага этнічнага асяроддзя на Беласточчыне.

Вывучэннем Беласточчыны займаецца таксама мясцовы Акруговы Музей і рэгіянальныя музеі Беластоцкага ваяводства, Акадэмія Медычная, беластоцкія ўстановы, як, напрыклад, Аддзел Культуры ВРН, які праводзіў этнаграфічную пенетрацыю некалькіх пагранічных паветаў свайго ваяводства. Навуковае вывучэнне Беласточчыны праводзяць і іншыя навуковыя ўстановы Польшчы, напр., Кафедра Этнаграфіі, Кафедра беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта, Сектар беларускай філалогіі і Інстытут Мастацтва Польскай Акадэміі навук. Тэрыторыю Беласточчыны ахопліваюць праграмай сваіх этнаграфічных доследаў таксама Музей Культуры і Народнага Мастацтва ў Варшаве і Этнаграфічны Музей у Торуне. Не малы ўклад у вывучэнне Беласточчыны, асабліва прыгранічных паветаў, унясло і ўносіць Беларускае культурна-гра-

(Працяг на стар. 5)

МІХАСЬ ЗАБЭЙДА

Паводле таго, што я аб сабе чытаў у друку, я павінен быў нарадзіцца, прынамсі, у трох ці нават чатырох месцах: гэта — Шэйпічы, Падароск, Несцяровічы і проста... на лузе — на сенакосе!

Перада мною ляжыць дакумент: выпіска з метрычнай кнігі аб нарадзіўшыхся ў 1900 г. Там напісана, што «я мужскога пола», нарадзіўся 1 чэрвеня 1900 года (трэба памятаць, што тады быў у Расіі стары стыль, значыць, па новаму стылю я нарадзіўся 14 чэрвеня 1900 г.) Бацька мой Іван Андрэевіч Забэйда — селянін з вёскі Несцяровічы, маці Аляксандра Феліксаўна (дзявочае прозвішча Суміцкая) з вёскі Шэйпічы.

Гэта з дакументаў. А цяпер некалькі слоў ад сябе.

Бацька, як мне казала маці, быў беззямельным селянінам, працаваў дзе мог і як мог: батраком, рабочым на будоўлі, нават, здаецца, у Падароску служыў мельнікам. Гаварылі, быў здольны чалавек і прыгожа спяваў. На жаль, памёр, калі мне было толькі паўтара года. Дык рос я без бацькі.

Як нам жылося, можаце сабе ўявіць з таго, што з семярых дзяцей да старшага ўзросту дажыў я адзін. Астатнія памерлі маленькімі. Адзін брат, Валодзя, дажыў да 22 год і той памёр ад сухотаў.

Памятаю сябе больш-менш ад чатырох год. Жылі мы ў чвартку каля маёнтка Шэйпічы. Маці хадзіла працаваць у маёнтак, а мяне зачыняла ў хаце, каб я не перашкаджаў ёй на рабоце. Потым, як трохі падрос, маці забірала мяне з сабой, і я жыў з ёю на кухні, дзе сталаваліся батракі і рабочыя маёнтка. Як мяне там не з'елі блохі, блашчыцы, прусакі, мухі!

Год 8—9 і я пачаў працаваць падзённа: паганяў коні ў малатарні, вадзіў у повадзе іх, як асыпалі бульбу, зграбаў сена, вязаў за жняяркаю снапы.

Цікава будзе даведацца, як наймаліся тады на работу. Вёска наша жыла бедна, былі нават курныя хаты. Кожны, хто хацеў зарабіць нешта, ішоў у маёнтак. Там на дзядзінцы станавіліся ў рад, а эканом выбіраў таго, хто яму спадабаўся. У гэты рад дарослых мужчын і жанчын станавіўся і я, хлапчук.

Спачатку мне плацілі 10 капеек у дзень, потым — залатоўку — 15 капеек, а перад вайной 1914 года атрымліваў ужо саракоўку — 20 капеек.

Хоць мая маці была непісьменная жанчына, але мяне старалася вучыць. Сапраўднае школы ў Шэйпічах не было. Дзяцей збіралі ў большую хату і вучылі «чему-нибудь и как-нибудь». У такую хату два гады хадзіў і я. Потым мяне са стрыечным братам, Ванем Урбановічам, адвялі ў 3-яе аддзяленне Зельзінскай аднакласнай школы. Там мы з ім спалі ў начлежцы ці, лепш кажучы, у раздзявальні. Так мы жылі пры школе цэлы тыдзень. У суботу прыходзілі да хаты, набіралі харчоў, а ў нядзелю ішлі зноў у Зельзін, які знаходзіўся ад Шэйпічаў за 6 вёрст. Часам да школы нас падвозіў дзядзька Урбановіч.

Закончыўшы Зельзінскую школу, я перайшоў у двухкласную царкоўна-прыхадскую школу ў Галоўчыцах, што былі за 7 вёрст ад Шэйпічаў.

Вучыцца я стараўся добра, бо разумеў, як цяжка быць непісьменным. Ды і маці ўсё наказвала: «Вучыся, сынок!», а маці я стараўся слухаць. Я бачыў, як яе часта крыўдзілі, а заступіцца за нас не было каму. Калі яна плакала, і я плакаў з ёю. Каб мяне суцешыць, яна пачынала спяваць. Я пераставаў плакаць і пачынаў ёй падцягваць. І так у песні мы вылівалі сваё гора.

У маці маёй быў вельмі прыгожы голас — густы, аксамітны, мяккі. Ад маці я і пераняў любоў да песні. Ды не толькі любоў: **песня стала маёю мовай.** Гэта і адчуў Максім Танк, калі ў Вільні пасля майго канцэрта напісаў «Зусім іначай спяваў М. Забэйда-Суміцкі. З першых слоў ён нябачнымі пальцамі адчування ўзяў гэта сэрца песні, палажыў яго на асцярожныя далоні дзіўнага голасу і, абвеяўшы чарам, задумай, панёс яго, здаецца, на растайныя дарогі, між саламяных стрэх, між каласоў, затопленых у сонцы, раскалыханых ветрам. І ці ж можна было не адчуць і не пайсці за песняром?

Зала доўга кацілася да эстрады хвалямі воплескаў...

Змоўклі. Пасля ўсяго мне здалося, у кожнага чагось не хапала, без чаго перш людзі стараліся жыць спакойна, быццам не заўважаючы, і нехта ім прыпомніў, што так няможна жыць далей, як жылі...

Часам, песні так патрапяць сказаць!..» («Беларускі летапіс», № 2—3 за 1937 г.)

Цяпер яшчэ раз вярнуся да пытання: дзе я нарадзіўся. Спачатку мяне гэта не цікавіла, але потым, многа год спагадзя, калі трэба было ведаць дакладна, я звярнуўся да маці з пытан-

(Працяг на стар. 5)

«Белавежа» з'яўляецца афіцыйнай назвай літаратурнага аб'яднання існуючага пры Галоўным Праўленні БГКТ. На здымку: Члены «Белавежы» ў час выязнога семінара, які 16 мая адбыўся ў Белавежы. фота: Ул. Паўлючук

Песні міжваеннага дваццацігоддзя

Кожны, хто спрабаваў збіраць народныя песні, сутыкнуўся мабыць з мноствам песень, якія былі папулярнымі асабліва ў міжваенны перыяд і часы акупацыі, якія не месцяцца аднак у крытэрыях народнай літаратуры. Фалькларысты найчасцей адкідаюць іх як не народныя, не арыгінальныя, не цікавыя. А шкада. Для таго, хто цікавіцца жыццём грамадства, гэтая літаратура з'яўляецца важным і цікавым дакументам гэтага жыцця.

Першай характэрнай рысай песень, якія былі найбольш папулярнымі сярод беларусаў Беласточчыны ў міжваенны перыяд, з'яўляецца мова: яны пераважна на рускай мове, або на руска-беларускім жаргоне. Папулярнымі былі таксама некаторыя песні на украінскай мове і то не толькі ў раёне беларуска - украінскіх гаворак, але і там, дзе насельніцтва валодае чыста беларускімі гаворкамі (Гарадок, Міхалова).

Другой характэрнай рысай гэтых песень з'яўляецца іх змест. Калі браць пад увагу песні сур'ёзнага характару, будуць гэта пераважна песні аб каханні. Каханне гэтае мае амаль заўсёды нейкую трагічную афарбоўку і часта канчаецца смерцю. Гэтая рыса выразна адрозніваé аналізаваную літаратуру ад традыцыйнага фальклору, дзе элемент смерці з прычыны кахання выступаў даволі рэдка. У запісах М. Федароўскага, якія налічваюць каля 4000 песень, можна знайсці толькі некалькі песень, дзе элемент гэты выступае. Ёсць тут асноўная розніца: у традыцыйных народных песнях матыў смерці з'яўляецца неабходным вынікам абставін, аб якіх расказвае песня. Прытым неаднойчы адчуваецца, што аўтар стараецца як быццам бы змякчыць уражанне выкліканае ўвядзеннем гэтага матыву. Знамянальны можа быць наступны сюжэт, які выступае ў зборах Федароўскага ў некалькіх версіях.

Дзяўчына пакахала казака, які неўзабаве пакінуў яе і паехаў у далёкую краіну. Дзяўчына засталася з дзіцём. З роспачы пастанаўляе ўтапіцца і з гэтай мэтай ідзе ў далёкую краіну над сіняе мора. Над сінім морам сустракае рыбака, які пазнае яе. Рыбак аказваецца казаком, якога кахала дзяўчына. Казак літуецца над дзяўчынай і бярэ яе за жонку.

У новых песнях усё якраз наадварот. Смерць з прычыны кахання стаецца не вынікам абставін, а проста пэўнай манерай. Вось адзін з прыкладаў:

Всё васількі, васількі,
Многа іх выросло в полі.
Помню у самой рэкі
Мы сабіралі для Олі.
Оля любіла рэку,
Оля рэкой любовалась.
Часто по цэлым ночам
С мілым на лодке каталась.
Помню однім вечерком
Мілы просіл прокататься.
Оля согласна была,
Мілы помог ей садітся.
Лодку ад брега толкнул,
Лодка сама поплыла.
Оля сідела, плела
Новы вінок васільковы.
Мілый да вынял гінджал
Нізко над Олей схілілся.
Оля закрыла глаза —
Вінок з яе рук пакатілся.
Утром прышлі рыбакі
Олю найшлі ў пролива.
Надпісь была на груді:
«Олю любов погубіла».
Не нада так крепко любіть,
Не нада так крепко влюблятся.
Любов не умеет шутіть,
Любов не умеет смеятся.

Для апісання смерці з прычыны кахання аўтары гэтых песень карыстаюцца максімальнымі сродкамі. Паўтараюцца такія фразы як: «задрыжала ўся зямля», над магілай усе «рыдаюць», пяюць салаўі, цвітуць «розы» і г.д.

Прыклады:

Калі Колю харанілі,
Бацька з мацерай стаяў.
Калі Галю харанілі,
Задрыжала ўся зямля.
А на Колінай могіле
Жоўта роза расцвіла.
А на Галінай магіле
Залатая літэра.

І з іншай песні:

Як в магілу апускалі,
Затраслася ўся зямля.
Усе людзі гаварылі,
Што з любові померла.

Трэцяй характэрнай рысай гэтых песень з'яўляюцца іх мастацкія прыёмы. Як сімвалы паэтычнасці паяўляюцца безупынна, а найчасцей у найбольш трагічных момантах, пяючыя салаўі і чырвоныя ружы. Выяўляецца тут схільнасць да найбольш кантрастных, яскравых афарбовак, якая пераклікаецца з пэўнымі з'явамі ў дэкарацыйным мастацтве. Менавіта, у гэтым самым больш - менш часе пачынаюць на вёску ўваходзіць ярмарчныя макаткі, дзе таксама як найбольш яскравымі колерамі намаляваны пэўныя «сімвалы» паэтычнасці ці прыгажосці: лебедзі, алені, голыя жанчыны ў вадзе, а побач уланы над вадою і г.д.

Затым у аналізаваных песнях паўтараюцца такія аксесуары і як «крылечка ў садочку», «залатое калечка» «платочэк насавой» і г.д. Цікава, што ўсё гэта тады яшчэ не мела прататыпаў у штодзённым сялянскім жыцці.

(Працяг на стар. 4)

Так сказаць, цэнтр Клюковіч: направа малачарня, высокая школа і налева відаць крамы.

Кніжка—гэта даход

(Працяг са стар. 1)

Кажуць:

— От, у Вілінаве зарабляюць у лесе, у Зубачах — на чаромхаўскай станцыі, а куды мы маем кінуцца?

Значыць, ім найгорш, хаця гаспадары ў Вілінаве ці Зубачах цвердзяць, што ў Клюковічах зямля, ого, добрая, аж задобрая! Але ў Клюковічах хіба ва ўсім найгорш, дзе ні глянь — усюды слаба, а ўжо зусім слаба з кантрактацыяй. Найбольш кантрактуюць Здзіслаў Сядлецкі і Раніслаў Пакажынскі, што жывуць на, так званай, калоніі — за вёскаю. Яны засяваюць штосьці каля гектара цукровага бурака і рапсу. Другія кантрактуюць па некалькі сотых гектара, пэўна, не надта верацъ у даход з кантрактацыі... Зрэшты, няма чаго дзівавацъ; шырокая кантрактацыя пачалася тут позна, хаця і быў на месцы свой ГС. Затое свіней гадуюць і прадаюць даволі многа, свіням нястрашныя засухі і ліўні — абы бульба была. А калі і яна не ўродзіць дык свіння не цукровы бурак, можна прадаць яе нават у малым узросце. Падазраю, што былому Клюковіцкаму ГС-у залежыла на тым, каб свіны абарот адбываўся на месцы, у родных хлявах родных гаспадарак... Добры заробак на мясе! Затое цалкам мізэрны прыбытак на гадоўлі авец і быдла. Усю віну за тое, што мала авец і кароў валяць на камасацыю зямлі!? Каб не было камасацыі, было б больш авец — было б дзе пасвіць іх, было б лягчэй арганізаваць аблагі для пашы ў адным месцы, дамоўленым і пастаноўленым.

Урэшце перастаю разумець: ці Клюковічы цешацца, ці смуцяцца з таго, што зрабілі ім камасацыю!?

Другія вёскі цешацца.

Мне здаецца, што гэты клюковіцкі смутак ёсць як бы няшчыры: акалічныя гаспадары не памятаюць, каб клюкавічане калі-небудзь трымалі многа авец ці кароў. Ёсць занядбаныя палявыя лугі і пашы, рэдка хто цікавіцца рацыянальнай гадоўляй паміма таго, што мясцовы СПР пачне чацвёрты год свайго асветніцкага быту...

У Клюковічах кніжкі чытаюць дзеці. У бібліятэцы не маглі мне расказаць пра дарослых чытачоў. Я ў час Дзён асветы, кніжкі і друку бачыў недзе ў Беластоцкім павеце такі транспарант:

«Сельскагаспадарчая кніжка — гэта даход!»

Прапаную гэты транспарант клюковіцкім гаспадарам. Будзе ён у добры час, бо сельскагаспадарчыя работы ў полі канчаюцца, ёсць крыху перадышкі перад летам.

Тэкст і фота — (СЯ)

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

Ворагі нашых выхаванцаў

Ёсць у нас высакакасная жывёла, пародзістая, рослая, высокамалочная. Мы задаволены. Ніхто нават не спадзяваецца, што на кожным кроку нас чакае небяспека. Не толькі сухоты, прышчыца і іншыя заразныя хваробы. Шмат хвароб выклікаюць паразіты. Яны таксама могуць быць прычынай смерці жывёлы.

На Беласточчыне нямала ёсць падмоклых лугоў. Іменна на гэтых лугах, асабліва па далінах рэк, водзіцца вельмі небяспечны паразіт — пячонкавая матыліца. Гэта плоскі чарвяк, які жыве ў жоўці жывёлы. Хворая жывёла худзее і змяншае гадавы надой малака на 300—500 літраў і нярэдка гіне.

Прыблізна аблічана, што ў нашым ваяводстве на гэту хваробу хварэе каля 80 тыс. кароў. У гэтым годзе будзе праведзена кантрольная праверка 100 тысяч кароў, па далінах Бебжы і Нарвы, дзе гэты паразіт — пячонкавая матыліца — мае добрыя ўмовы для размнажэння.

Другі небяспечны паразіт — авадзень. Летам авадзень адкладвае свае яйкі на скуры жывёлы. З яек потым вылупліваюцца лічынкі, якія прабіваюць скуру і ствараюць вялікія гузакі пад скурай. У маі-ліпені яны вылазяць з-пад скуры і ў зямлі пераўтвараюцца ў кукалкі. З іх выходзіць авадзень, які зноў адкладвае яйкі.

У нашым раёне авадзень — паўсюдная з'ява. Авадзень найбольш псуе скуру, якая пасля ўбою жывёлы мае вельмі нізкую якасць.

На лясных пашах часта сустракаюцца кляшчы, якія выклікаюць у жывёлы хваробу, называную крывавай мачой.

Як берагчыся ад паразітаў? Усё залежыць ад сітуацыі і віду паразіта. Супроць пячонкавай матыліцы прымяняем хімічныя сродкі. Жывёла павінна быць у добрай кандыцыі. Некалькі дзён запар пасля падання лякарства трымаем жывёлу ў хляве і кормім толькі сенам і саломай. Лячэннем кіруюць ветэрынары.

Пры барацьбе з аваднём трэба выціскаць лічынкі з-пад скуры і іх нішчыць або прымяніць 5%-ны раствор ДДТ у алеі. Такім растворам націраем скуру жывёлы (найлепш на пачатку лета).

Хваробу, называную крывавай мачой, трэба каб лячылі толькі спецыялісты. Гаспадар павінен толькі пакінуць карову ў хляве.

На Беласточчыне паспяхова пераможаны такія небяспечныя хваробы, як сухота жывёлы або хвароба Банга. Рэдка ўжо здараюцца захворванні на прышчыцу. Калі ўспыхвае эпідэмія, ізалюецца цэлы раён. Ветэрынары ўвесь час на варце.

Горш з паразітычнымі хваробамі. Тут патрэбна праца і апека перш за ўсё з боку гаспадара. Трэба пастаянна памятаць аб ліквідацыі шкоднікаў і рана лячыць жывёлу.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

Пасяджэнне камісіі прапаганды

28 мая адбылося пасяджэнне камісіі прапаганды Галоўнага праўлення БГКТ. Камісія заслухала справаздачы рэдкалегій аб змесце і падрыхтоўцы да друку літаратурнага альманаха і календара (на 1966 год) і ўнесла шмат каштоўных заўваг і прапаноў. (мх)

Падслухана ў Зубках

Верка пакінула Дзімітра

— Чулі?! Верка ўжо пакінула Лукашовага Дзімітра і пайшла да сваіх бацькоў жыць.

— А гэта што за чума надышла на яе! Ды чаго ж яна ад яго хоча?

— А чорт яе ведае. Гаворыць, што грошы ёй не дае.

— Грошы! Дзе ж ён набярэ ёй тых грошай. Хацела б толькі нічога не рабіць, начыпурыцца, прыбрацца бы пэнюся тая і хадзіць ад хаты да хаты, ды пляткаваць.

— А я кажу, што і Дзімітры вінаваты. Даў распусту і ўсё.

— Але. І гэта праўда.

— То ж ён ёй дагаджаў, як малому дзіцяці. Усё мусіла быць так, як яна хоча. Праз яе і маці родную не злюбіў. Бо ёй маці не падабалася. А як маці не стала — бачыце што!

— Гэтае ж самае і я кажу сваёму: шануй перад усім бацькоў. Як будзеш толькі жонцы гадзіць, будзе тое самае, што з Дзімітрам. Во! (п)

У Нарве

(Працяг са стар. 1)

рня — не тое, што скажам «гаспода» (у Нарве ёсць і «гаспода»). У «гасподзе» людзі абедаюць або, што здараецца часцей, п'юць гарэлку, у кавярні — п'юць чорную каву, аглядаюць тэлевізар, слухаюць радыё, чытаюць часопісы, вядуць талковыя гутаркі. Словам, кавярня — гэта культура.

У Нарве, аднак, кавярню называюць «выканчальняй». Бо кавярня адкрыта да гадзіны 23, а рэстаран толькі да 20. Пасля 20 падхмеленыя наведвальнікі рэстарана пераходзяць у кавярню, дзе п'юць піва. Выпіваюць па некалькі куфляў і выходзяць з кавярні «гатовыя».

Іх размовы не зусім тут такія талковыя. Больш цвярозыя бяруць карты і «рэжуць» у дурня, а падхмеленыя сядаюць «верхам» на адвернутых падпоркамі да пераду крэслах, кураць папяросы і рагочуць.

— Каб яшчэ гэтага піва тут не было, — гаворыць кіраўнік кавярні ГС Марыся Аўтшэль, — а так няма аніякай рады. І лаю іх і прашу, каб паводзілі сябе больш культурна, і нічога.

— А ці тутэйшая інтэлігенцыя прыходзіць у вашу кавярню? — пытаю.

— У тым і справа, што не прыходзіць. Каб прыходзіла, давала б добры прыклад тутэйшай моладзі, і атмасфера ў кавярні магла б быць іншая, сапраўды «кавярняная».

* ※ *

З факту, што Нарва з'яўляецца, як мы ўжо сказалі, «сталіцай» аколіцы, вынікаюць некаторыя характэрныя рысы яе жыцця. Вось хаця бы інтэлігенцыя. Ёсць яе тут параўнальна многа: настаўнікі, працаўнікі грамадскай рады, ГС, пункта аховы здароўя і г.д. Трымаюцца яны, аднак, неяк з боку нараўскага жыцця. Пакупавалі ўласныя тэлевізары і ў сваім малым кругу чуюцца значна лепш, чымсьці ў грамадскай святліцы. У суботу ідуць у цырульню, дзе мясцовая «фрызыерка» — пані Марыся — дакладна «па-гарадскому» чэша ім валасы, а ў нядзелю едуць недзе ў горад.

Мясцовай моладзю тымчасам ніхто не паспрабаваў дагэтуль усур'ёз заняцца. Няма тут пакуль што аніякага мастацкага гуртка, а маладзёжныя арганізацыі не праяўляюць шырэйшай дзейнасці. А шкада. Бо моладзі шмат у Нарве.

УЛ. ПАЎЛЮЧУК

ПІСЬМО ЖЫХАРАМ БЕЛЬСКА

Нядаўна гарадская рада Бельска атрымала з СССР пісьмо, адрасаванае жыхарам горада. Улічваючы, што яно можа зацікавіць шматлікіх нашых чытачоў, мы вырашылі апублікаваць яго.

Дарагія таварышы!

Я не ведаю, хто атрымае гэта пісьмо. Ці будзе чэта чалавек старых гадоў, умудроны вопытам жыцця, або юнак, які ўваходзіць у цудоўны свет нашых дзён. Гэта не мае істотнага значэння. Я буду задаволены, калі маё пісьмо атрымае любы грамадзянін Вашага горада. Хаця мы знаходзімся вельмі далёка адзін ад аднаго ў геаграфічных адносінах — многае звязвае нашыя народы. Вось і мне ёсць што ўспомніць аб Вашым горадзе, старонка майго жыцця звязана з ім.

Я добра памятаю тыя дні, калі наша часць змагалася ў Вашых краях, удзельнічала ў вызваленні Вашага горада. За Вашым горадам у напрамку да горада Браньска (калі я правільна памятаю яго назву), немцы пасля паспешнага адступлення ўмацаваліся ў акопах і завязалі ўпарты бой. Шквальным кулямётным і мінамётным агнём яны часова затрымалі наша наступленне. На чыстым полі, з нядаўна скошанай травою, нельга было ісці наперад адкрыта. Чакаць ночы таксама нельга было, паколькі гэта магло затрымаць агульнае наступленне на гэтым участку. Мне было даручана карэкціраваць агонь нашых мінамётчыкаў, якія павінны былі выбіць фашыстаў з акопаў. Пад градам куль і асколкаў мы з таварышам паўзком высунуліся наперад нашай перадавой лініі. Выкарыстоўваючы стог свежаскошанага сена для маскіроўкі, мы карэкціравалі агонь мінамётчыкаў. Відавочна немцы выявілі нас, паколькі ў хуткім часе навокал стога пачалі рвацца міны. Але нашыя мінамётчыкі ўжо паспелі «накрыць» агнявыя пункты праціўніка. Асколкам міны мяне параніла ў ногу. Раніла і майго таварыша. Мы прадаўжалі выконваць сваё заданне, пакуль нашыя таварышы не выбілі немцаў з акопаў. Наступленне працягвалася. З поля бою мяне вынеслі санітары. А асколак міны вынялі з нагі ўжо ў Вашым горадзе, дзе толькі што развінуўся палявы шпіталь. Некаторы час я лячыўся тут. Я да гэтай пары памятаю позні асеннія кветкі, падараныя мне і маім таварышам жыхарамі Вашага горада, і добрыя іх пажаданні ў выздараўленні і ў канчатковай перамозе. Я да гэтага часу ўдзячны за цяпло дружбы, як і яны напэўна за мой удзел у вызваленні іх зямлі.

Успамінаючы ўсё гэта я рашыў напісаць Вам гэтае пісьмо. Не дзеля пустой цікаўнасці і безрабоцця пішу гэта пісьмо. Вельмі хочацца даведацца, як жывуць жыхары Вашага горада, якія ў Вас людзі, чым яны жывуць. Дык часцінка маёй крыві, як і кроў шматлікіх маіх баявых таварышаў, прамачыла Вашу зямлю, зямлю сяброў, зямлю братоў па зброі. Хочацца ведаць, ці здзейснілася ўсё тое, аб чым мы марылі ў суровых паходах. Я часта чытаю ў газетах і часопісах аб жыцці Вашай краіны, аб Вашых людзях і іх поспехах. Я ўдзельнічаў у вызваленні шматлікіх гарадоў Вашай краіны. Але, на жаль, нічога не ведаю пра Ваш горад. Шчыра кажучы, я нават не ведаю, ці дакладна я назваў Ваш горад Бельск?

Калі маё пісьмо не заблудзіцца з прычыны няведання дакладнага адрасу — спадзяюся атрымаць ад Вас напісанае ў адказ пісьмо. І буду вельмі ўдзячны тым, хто на гэтае пісьмо адкажа. Для мяне будзе вялікай радасцю атрымаць такое пісьмо.

Коратка пра сябе. Мне 41 год. Я з сям'ёю жыву ў невялікім шахцёрскім горадзе ў Сібіры. Я і жонка працуем на машынабудаўнічым заводзе. Двое дзяцей вучацца ў школе. Мы вельмі ганарымся нашым працоўным народам. Горад беспынна будуецца, і мы лічым яго ніколькі не горшым за вялікія, прыгожыя і добраўпарадкаваныя гарады.

Спадзяюся з Вашага пісьма дакладна даведацца пра ўсё тое, што мяне цікавіць. Людзі нашага ўзросту заўсёды будуць памятаць страшэнныя гады вайны. Яны аддалі гэтыя гады светлай будучыні. І яны будуць заўсёды і ўсюды абараняць гэтае заваяванне. А юнацкае пакаленне не павінна забываць мінулага і абавязана будаваць моцнае будучае — так гавораць у нас ветэраны вайны.

Перадаю гарачае братэрскае прывітанне атрымаўшым гэтае пісьмо і ўсім жыхарам Вашага горада. Жадаю міра, шчасця, поспехаў у працы і асабістым жыцці. З сяброўскім прывітаннем.

БАРЫС ГІТМАН

Адрас: СССР, Кемеровская область,
город КИСЕЛЕВСК.
ул. Советская д. 10, кв. 20.
Гитман Борису Зиновьевичу.

Песні міжваеннага дваццацігоддзя

(Працяг са стар. 3)

Здаецца, што гэтага тыпу фальклор пачынае ўваходзіць у сялянскі быт яшчэ ў дарэвалюцыйныя часы. У зборах Федароўскага знаходзім ужо некалькі дзесяткаў т. зв. «рускіх песень», у якіх выступаюць «кінджалы», забойствы і іншыя «патрасаючыя» сцэны. Дамінуючай аднак гэтая песня стаецца ў міжваенны перыяд, а асабліва ў часы гітлераўскай акупацыі выпіхаючы паступова традыцыйны фальклор. Традыцыйныя народныя песні пачынаюць выдавацца людзям не прыгожымі, не цікавымі, смешна наіўнымі. «От такія «паталашкі», чорт ведае што», — гавораць аб іх у вёсцы. Новым густам пачынае адпавядаць аналізаваны жорсткі раманс. Цікава было б прасачыць, якія грамадскія прычыны абумовілі гэтага роду змену густаў. На жаль, шчупласць матэрыялу, які знаходзіцца ў распараджэнні рэдакцыі, не дазваляе на тое, каб асмеліцца на нейкія далейшыя вывады.

УЛ. ПАЎЛЮЧУК

ШКОДЗІЦЬ ЦІ ПАМАГАЕ

У канцы паўгоддзя, як правіла, адбываюцца ў школах бацькоўскія сходы. Такі сход адбыўся ў вёсцы З.

Выхавальніца многа гаварыла аб выпадках, якія апошнім часам меліся сярод вучняў. У час зімніх канікул хлопцы з сёмага класа ўпіліся він'ом. Вучні шостага класа брыдкімі словамі абазвалі настаўніцу.

Пасля сходу да выхавальніцы падышоў бацька Жоржыка В., каб запытаць аб паводзінах свайго сына. Настаўніца не задумваючыся прагаварыла:

— Ваш сын таксама нязносны. На ўроках не слухае, размаўляе, кідаецца паперкамі...

Бацька Жоржыка зморшчыў бровы і сказаў:

— Ужо ён мяне папамятае...

— Але ж не ў тым справа, — спрабавала ўгаварыць бацьку класная выхавальніца.

— Я з'яўляюся бацькам і ведаю ў чым справа.

На наступны дзень Жоржык не перашкаджаў нікому. Проста не прыйшоў у школу. З'явіўся пасля трох дзён, але з сіняком на твары, бледны, спалоханы, недаверліва гледзячы на настаўніцу.

Занепакоеная настаўніца падыйшла да хлопца і спытала:

— Што з табою, Жоржык?

— Нічога! — коратка адказаў хлопец і адвярнуў твар ад настаўніцы. Выхавацельніцы зрабілася вельмі прыкра. Зразумела. То праз яе збіў Жоржыка бацька.

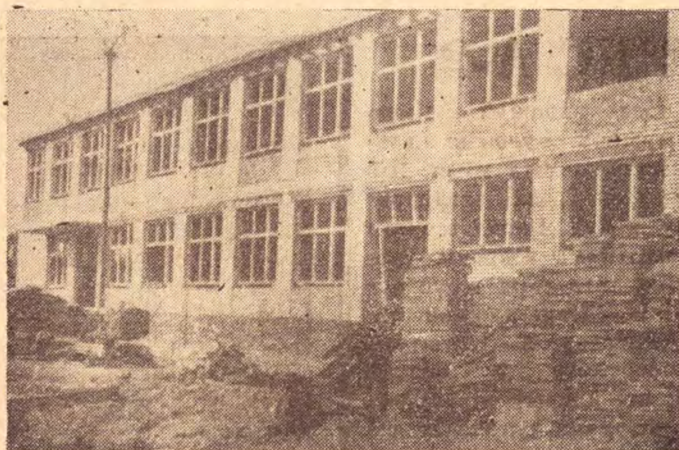
Сярод настаўнікаў вывязалася дыскусія. Амаль усе сцвердзілі, што большасць бацькоў б'е свае дзеці і лічыць гэта адзіным спосабам выхавання. Наогул усе педагогі задумваюцца над праблематыкай: дзіця, дом, школа і наадварот. На сустрэчах і ў гутарках з бацькамі просяць, каб не білі дзяцей, каб стараліся знайсці іншы выхаваўчы метад. Бацькі сваё. І так паўстае зачараванае кола недаразуменняў. Бацькі праз сваю традыцыйную сістэму фізічнай перамогі абмяжоўваюць або перакрэсліваюць паспяховасць выхаваўчых метадаў, якія прымяняе школа.

Нельга аспрэчваць добрых намераў бацькоў, калі б'юць дзеці, бо як гавораць: «бацькі дзіцяці крыўды не зробяць». Але гэта не змяняе факту, што біць дзіця, — гэта значыць прычыняць дзіцяці вялікую маральную крыўду. З біццём падобна як з налогам — чым далей, тым часцей, і калі ўпору не апамятацца, пагражае гэта катастрофай.

Праўда, што па пояс латвей сягнуць, як прыймаць іншыя выхаваўчыя метады, якіх вынікі не адразу відавочны, але затое патрабуюць цярплівасці. Ні ў чым гэта не апраўдае апініі, што пояс памагае ў выхаванні. Што так ёсць, хопіць прыглядзецца дакладна дзіцяці (уласнаму ці чужому), якое часта «лупцуюць», а пераканаемся, што яно не сталася лепшым, хаця толькі разоў яго білі.

Справа вельмі важная і таму аддаем яе пад разваву бацькам, апекунам і выхавацелям дзяцей.

А. К.

Будынак новай школы ў Нурцы.

Нурэцкія кантрасты

Пабудова школы ў Нурцы, Бельскага павета, пачалася ў чэрвені 1964 г. Паколькі работа адцягвалася, да снежня пабудавана тут толькі фундаменты. Пасля змены кіраўніка будовы пачалі хутка расці сцены новага будынка. Прадугледжваецца тут, між іншым, 5 памяшканняў для класаў, зала для практычна - тэхнічных заняткаў, святліца і кухня. Пры школе пабудавана жылы будынак для настаўнікаў.

Работы пры пабудове школы праходзяць паспяхова, і яшчэ ў бягучым годзе будзе яна аддана ў карыстанне вучням.

Адначасова, калі не раней, пачалася будова новай крамы. Сюды сяляне ўлажылі многа чыну. Сцены хутка выраслі да скляпення. Але на гэтым скончылася праца. Будынак усю зіму стаяў без даху і не абяспечаны. Так стаяў да таго дня, калі наведаў Нурэц прадстаўнік «Нівы».

— Ужо і гаварыць збрыдла аб нашай краме, — гаворыць адзін з жыхароў Нурца.

І сапраўды, хіба не было сходу, каб аб гэтым не гаварылася. Адказныя працаўнікі ГС у Боцьках і ПЗГС у Бельску ўскладаюць віну на гайнаўскую брыгаду. Але ці толькі Гайнаўка вінавата? Хтосьці павінен быў дапільнаваць, каб будынак на зіму забяспечыць.

(ак)

Апушчаная будова крамы ў Нурцы.

ДЗЕ Я НАРАДЗІЎСЯ

(Працяг са стар. 3)

нем. Але яна ўжо была старэнькая і проста мне сказала: «Сынок, было вас сямёра. Я непісьменная, запісваць не магла. Ці ж магу я памятаць, дзе каторы і калі нарадзіўся? Можа ў Падароску, але можа і на лузе, бо быў у мяне і такі выпадак. Пайшла грабсці сена, ды там і рассыпалася. Можа гэта якраз ты і быў?»

А калі я падумаю, як я люблю прыроду, то пачынаю згаджацца з тым, што мусіць гэта сапраўды быў я. У той час бедныя людзі радзіны не спраўлялі, дык не дзіўлюся маці, што калі мінула паўсотні год, яна, хворая і не памятала такога «важнага» факта, як маё нараджэнне. А мне гэта праўду кажучы, і не баліць. Цяпер, калі людзі хутка паляцяць на іншыя планеты (а можа і нараджацца там будуць), хопіць ведаць, што я нарадзіўся на зямлі, а дзеля папер-дакументаў — у вёсцы Несцяровічы, дзе нарадзіўся і мой бацька

*) Урывак з мемуараў. Поўнасцю мемуары спевака друкавацца будуць у літаратурным альманаху «Белавежа».

З ХЛЕБАМ, СОЛЛЮ Ў... КАВЯРНІ

Не здзіўляйцеся гэтаму загалоўку. Хлебам, соллю і многімі іншымі неабходнымі прадуктамі гандлююць у Свіслачанскай кавярні.

А было гэта так.

Стаяла ў Свіслачанах даўным - даўно старая святліца. Дакладней кажучы, стаяў будынак, які тут толькі называецца так святліцаю, а ў якім апрача таго, што час ад часу адбываліся гульні — нічога больш не рабілася.

І вось нядаўна свіслачане задумалі наладзіць у гэтым будынку кавярню. Грамадскім чынам аднавілі стары будынак, давялі яго да належнага парадку. З матэрыяльнай дапамогай прыйшла грамадская рада ў Зубках, а перад усім ГС у Гарадку, якія забяспечылі кавярню ў мэблю, радыёпрыёмнік, адаптар, тэлевізар, і... розныя неабходныя сялянам прадукты.

Амаль найважнейшымі для свіслачан з'яўляюцца менавіта гэтыя прадукты. Бо ў Свіслачанах за найменшай дробяззю, за запалкамі, папяросамі ці соллю трэба было раней хадзіць у суседнюю вёску — Мастаўляны. А зараз у кавярні наладзілі кіёск, у якім прадаюцца не толькі папяросы і запалкі, але такія неабходныя прадукты, як: цукар, соль, мука, хлеб і г.д.

Адкрыццё кавярні адбылося вельмі ўрачыста. У Свіслачаны прыехаў з Беластока аркестр і адбылася агульная танцавальная вечарына. Ды наогул танцавальныя вечарыны адбываюцца тут даволі часта, амаль кожны тыдзень. Моладзь гуляе, як сцвярджаюць старэйшыя, весела і культурна.

(п)

Фатаграфічны гурток

Фатаграфічны гурток пры святліцы ў вёсцы Валілы налічвае 15 членаў. У гуртку ёсць некалькі фотаапаратаў і добра абсталяваная фатаграфічная лабараторыя. Цяпер розныя вясковыя ўрачыстасці члены гуртка фатаграфуюць самі і самі потым, пад кіраўніцтвам старшыні гуртка, Сцяпана Дзярманскага, праяўляюць здымкі. Прыносіць гэта вясковай моладзі многа задавальнення.

(п)

Памагаюць сваім дзецям

Цікавыя ініцыятывы праяўляюць бацькоўскі і апякунскі камітэты Беларускага ліцэя ў Гайнаўцы. Бацькі пастанавілі зацікавіцца вучнёўскімі кватэрамі. Усё ж вынікі навучання і ад таго залежаць. Перад усім наведалі кватэры тых вучняў, якія апусціліся ў навуцы ці паводзінах. Кантроль выказаў, што некаторыя вучні трапілі ў антывыхаваўчае, а нават амаральнае асяроддзе. Паколькі самае сцверджанне адмоўнага факту не развязвае справы, члены бацькоўскага камітэта дапамаглі знайсці вучням адпаведныя кватэры. Трэба адзначыць, што дало гэта добрыя вынікі.

Апякунскі камітэт прыходзіць школе з матэрыяльнай дапамогай. Мае яна ўплыў на вынікі працы вучняў. У апошнім годзе школа атрымоўвала кардон для практычна-тэхнічных заняткаў, беднейшым вучням перуказалі перацэненыя артыкулы. Трэба сказаць, што апякунскі камітэт, якім з'яўляецца ПЗГС, добра дапамагае школе.

(ак)

Дзе былі гумны, цяпер—хаты

У час апошняй вайны Маліннікі пагарэлі. Вёска пачала будавацца паабапал шашы, якая праходзіла па-за гумнамі. Такім спосабам Маліннікі перавандравалі на новае, больш выгоднае для камунікацыі месца. А пры старой вуліцы цяпер знаходзяцца гумны (клуні)...

Тэкст і фота — (СЯ)

Са старонак навуковага друку

(Працяг са стар. 3)

мадскае т-ва, якое апублікавала шмат навуковых і навукова-папулярных прац у «Навуковым зборніку», у календарах і іншых публікацыях. У мэтах аховы, вывучэння і папулярызацыі народнай культуры беларускага асяроддзя Беласточчыны Галоўнае Праўленне ў гэтым годзе прыступіла да рэалізацыі пастановы апошняга З'езда БГКТ аб арганізацыі рэгіянальнага музея ў Белавежы. Поўнае ажыццяўленне гэтай высакароднай пастановы будзе вялікім укладам у справу этнаграфічнага вывучэння паўночна - ўсходняй часткі Беласточчыны.

На заканчэнне гэтай кароткай інфармацыі хочацца яшчэ парадаваць чытачоў новымі навуковымі працамі з галіны этнаграфіі Беласточчыны, якія змешчаны ў томе III за 1962 г. «Zeszyty Etnograficzne Muzeum Kultury i Sztuki Ludowej w Warszawie». Wyd 1964.

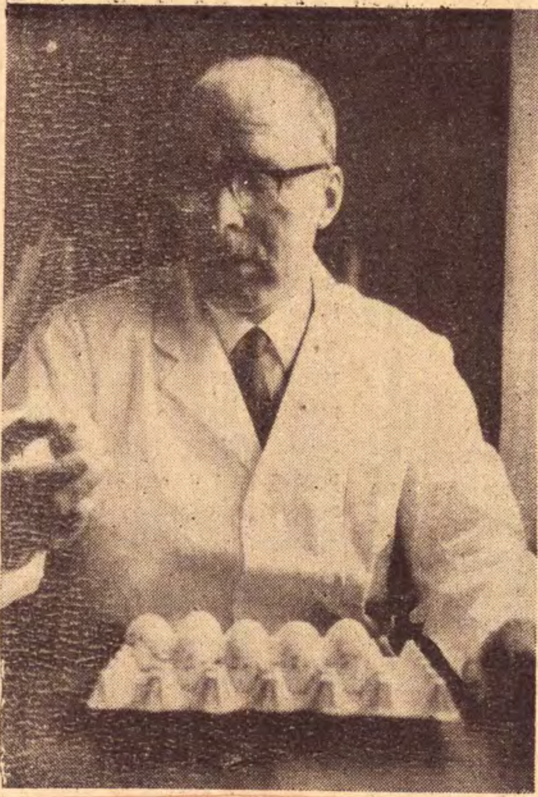
У гэтым томе знойдзем блізкія нашаму сэрцу наступныя працы:

1. Иоанна Мацевска, Лучанское гончарное ремесло (деревня Лука, повят Хайнувка) стар. 77—94.

2. Ежи Дамрош, Научный облик Михаила Фэдэровского (1853—1923) стар. 133—150.

Рэзігнуючы з падрабязнай рэцэнзіі гэтых прац, на якія не месца ў «Ніве» трэба сказаць коратка, што яны заслугоўваюць на высокую станоўчую ацэнку. Яны ўносяць каштоўны ўклад у справу вывучэння народнай культуры беларускага асяроддзя Беласточчыне, а таксама ў агульную скарбніцу этнаграфічнай навукі.

М. ПЕЦЮКЕВІЧ

ВІРУС А-2

Перажылі мы апошняй зімою страх перад грыпам. Вучоныя казалі, што незвычайны гэта грып. Яго выклікае вірус А—2, які завандраваў у Еўропу з Азіі. Перад вірусам А-2 па сутнасці няма абароны. Але важна ўжо тое, што гэты вірус вучоныя «злавілі». Наш здымак паказвае дра Лефтлера з Інстытута Гігіены Універсітэта ў Базілеі (Швейцарыя), які адкрыў вірус А-2. Др Лефтлер штучна выгадаваў вірус А-2 са сліны пацыентаў на праколатых яйках.

Працы гэтыя напэўна вядуць да таго, што ў будучым будзем ведаць, як змагацца з азіяцкім грыпам.

(авл)

Бульба на насенне

Цэнтр прадукцыі насення Дзяржаўнага гаспадарства ў Белендорфе ля Растока (ГДР) прымяняе новыя метады перахоўвання бульбы на насенне. Такую бульбу кладуць тут у мяшкі з фоліі па 12,5 кг. і вешаюць на спецыяльных стаяках пад шалашамі таксама з фоліі. У такім шалашы можна перахаваць 27 тысяч тон бульбы. (авл)

ГНЯЗДО ЧАЛАВЕКАПАДОБНАЙ МАЛПЫ Ў ЕЎРОПЕ

У клубе міжнароднай кнігі і друку ў Беластоку дзейна надзвычай цікавая выстаўка ЮНЕСКО «Шэдэўры мастацтва старажытнай Румыніі». У сувязі з тым два словы на гэтую тэму.

Археалагічныя раскопкі паказалі, што на тэрыторыі Румыніі жылі ўжо ў палеаліце самыя старыя ў Еўропе людскія істоты, якія былі найраней адкрыты ў Паўднёвай Афрыцы і названы аўстролапітэкамі (чалавекападобныя малпы).

У перыяд неаліту тутэйшыя людзі ўжо мелі каменныя прылады працы і касцяныя гаршкі, аздобы. Іх можна на здымках убачыць на ўспомненай выстаўцы. Зроблены яны дакладна і прыгожа, дзякуючы гэтаму адносяцца да самых каштоўных забыткаў каменнай эпохі ў Еўропе.

Іншыя экспанаты сведчаць аб супрацоўніцтве, перад усім у гандлі, даўнейшых плямён сучаснай Румыніі з высокаразвітымі культурамі эгейскай і мыкенскай (княствы Грэцыі).

У VII ст. да нашай эры з'яўляюцца тут грэчаскія падарожнікі, прыносячы элементы грэчаскай культуры. З тых часоў выводзіцца заложаны грэкамі горад Істрас (Істрыя) над Дунаем, у аколіцах якога знойдзена многа дарагіх забыткаў. Да важнейшых залічаем: святыню Афрадыты (грэчаская багіня кахання) з V стагоддзя да н.э., нагробная пліта Апало-

нія, прадстаўляе двое малых дзяцей, якія трымаюцца за рукі, а ля іх ног маленькі сабачка. Гэтая пліта лічыцца спецыялістамі, як закончаны ў дасканаласці твор мастацтва.

На пачатку новай эры бурным развіццём у заваяванай рымлянамі Дакіі (цяпер Румынія) адзначаецца эпоха рымлян. Пышныя святыні, добра брукаваныя вуліцы — вось чым характэрна эпоха рымлян. Румынія ў рымскія часы буйна развіваецца, растуць новыя гарады.

III-цяе стаг. — канец панавання рымлян. На Дакію валяць дзікія плямёны готаў, нішчаць гарады і ўносяць новы ўласны воблік на звычаі і культуру Дакіі. Скарбы з гэтага перыяду — залатыя шпількі, ашыйнікі, збанкі на віно.

Далей валодае часткай Румыніі на поўдзень ад Дунаю Канстанцін Вялікі — уладар Візантыі. Пасля Візантыі прыходзяць і адыходзяць розныя плямёны, якія ў той час, нібы чорная хмара, цягнуцца з Азіі. У VII—VIII стагоддзях адзываюцца і славяне. У гэты час рымскае насельніцтва Дакіі злучаецца з славянскімі плямёнамі, і так крысталізуецца румынскі народ. Яго мова — раманская, узбагачаная славянскімі налётамі. (авл)

Навіны экрану

ПЕРАД СУДОМ

Лічым лішнім шырэй распісвацца на тэму выдатнага польскага фільма «Голас мае пракурор». Тэмай яго з'яўляюцца здарэнні на вёсцы — падвойнае забойства. Фільм цікавы і абавязкова трэба яго пабачыць. Аб ім многа гаворыцца, і чутка напэўна дайшла ўжо да людзей.

Сёння раскажам коратка аб адным таксама цікавым савецкім фільме, які ў арыгінале называецца «Государственный преступник», а загаловак польскі «На тропе збродні». Ролю ваеннага злачынцы выконвае тут выдатны савецкі акцёр Сяргей Лук'янаў, які памёр у сакавіку г.г. Была гэта яго апошняя роля.

Тэма фільма: пошукі ваеннага злачынцы пасля дваццаці год ад заканчэння вайны.

А вось кароткі змест:

У час працэсу ваеннага злачынцы Берга лекарка Сямёнава гаворыць, што ў апошнія дні вайны са шпіталя ўцёк памочнік Берга — забойца і здраднік Залатніцкі. Хоць мінула ад таго часу дваццаць год, органы бяспекі распачынаюць следства. Суседам Берга ў шпіталі быў нейкі Чэрнышэў — сёння механік на ленінградскім аэрадроме. З ім навязвае кантакт малады следчы Андрэй Паліканаў. І на асобе Чэрнышэва затрымліваецца пасля доўгіх і завілых сенсацыйных пошукаў увага Андрэя і яго сяброў. Чэрнышэў аказваецца Залатніцкім. (авл)

ВІСЯЧАЯ ДАРОГА

Гэта не такі сабе звычайны вісячы мост на зямлі. Гэта мост над зямлёй, у паветры (такі надземны мост завецца віядуктам). Віядукт на здымку мае 4 км даўжыні (найдаўжэйшы ў Еўропе) перакінуты ён над адной лонданскай шашой.

Складаецца, як бачым, з дзвюх аднакірунковых, двухбетонных маставых. Збоку з'езды, якія вядуць на зямлю, на вуліцы. (авл)

алякcей карпюк

ПУШЧАНСКАЯ АДЫСЕЯ

Днём дзеці прыбягаюць скубці казе салому. На маё шчасце, пакаёвы сабачка, які прымчаў разам, не чуе чужога, а дзеці-дзецьмі, не заўважаюць, што зверху стог паменшаў.

Вечарам вылажу ў хвойнік. Што рабіць далей? Зноў вартаваць зборнага? На схеме з Дойчэ Эйлаў разыходзіцца таксама пяць чыгунак. У Мар'ембургу трапіўся хлопчык. А хто пакажа патрэбную стрэлку тут? Падбіраюся да шашы.

Чуваць польскую мову. Прапускаю сілуэты людзей, крадуся за імі. Адзін чалавек адстае, аклікаю яго папольску. Малады жвавы хлопец называе сябе Кавальскім з Млавы. Кліча яшчэ дваіх.

— Са Штуттофа! — з пашанай шэпча ім.

— Фі-і-іў!

Знаёмімся. Хачу прыкінуцца палякам, але ўжо позна. На маіх грудзях разглядзелі «R». Чорт, не сарваў лапіны з нумарам!

— Па-нямецку гаворыш здорава? — пытаецца Кавальскі.

— Нішто...

— Тады чакай тут. Адно не сыходзь з месца! — кідае мне і загадвае сябрам: — А мы — да работы, жыва!

Зноў застаюся адзін.

Хвілін праз дзесяць паказваюцца. Кавальскі трымае

30

мундзір чыгуначніка і ўзрушана апазядае таварышам, як удалося абакрасці свайго гаспадара. У другога фуражка. У трэцяга — нагавіцы і чаравікі. Абодва не дачакаюцца, калі прыдзе іх чарга апавядаць.

— На, русэк! — кідае мундзір Кавальскі.

Лаўлю адзенне на ляту.

— Толькі... Не выдасі?

Паляк глядзіць на мяне так выразна, што адчуваю: ніякія словы яго не ўпэўняць, ніякіх слоў і не трэба, магу адно пацвердзіць справай.

— Па-ане, што пан...

— Глядзі ж, веру!

— Няўжо я... — мармычу ўдзячны і на штутгофскую паласатую куртку нацягваю мундзір.

Ён ладны, з цёмна-сіняга сукна. На пагонах — сярэбраныя канты, а ў сяродку залаты арол трымае ў кіпцюрах залатую свастыку. Мундзір прыходзіцца ў самы раз. Крыху завялікая фуражка — высокая, з агромністым дэкам і сярэбранай эмблемай над лобам, як называюць у нас — качаном капусты. Мундзір — дзяжурнага па станцыі. Фуражка — машыніста. Нагавіцы зашмальцаваныя, бліскучыя, відаць качагара. І ўсё розных памераў.

— З трох швабаў збіралі, не зусім па росту!

— Нічога, до-обра і та-ак! — не веру такому шчасцю.

Адчуваю бязмерную ўдзячнасць гэтым людзям. Робіцца сорамна за ўсе дрэнныя словы, якія калікольвек сказаў на палякаў, клянуся болей ніколі не вымаўляць.

— Коледзы! Коледзы!.. — магу толькі выціснуць з сябе.

— На яшчэ трыццаць марак! — суне Кавальскі паперкі з партрэтам Бісмарка.

Хутка ператвараюся ў сапраўднага арыйца, яшчэ ў чыне, пры грашах.

— А цяпер да свайго маскараду трэба прызвычаіцца, — навучае энергічны Кавальскі. — Табе неабходна

31

пераканацца, што на цябе не звяртаюць увагі, трэ ўвайсці ў ролю шваба.

— Але як?..

— Звяртайся да нас толькі па-нямецку, — паляк гаварыў упэўнена, быццам тут, у Дойчэ Эйлаў, толькі гэтым і займаецца, што ездзіць пераапранутым і другіх рыхтуе. — О, хадзем у сталовую, пакуль яшчэ адчыненая, папрактыкуемся!

У сталовай хлопцы заказваюць піва. Прыносяць і мне. Я піва ніколі не піў. Агідная вадкасць! Адстаўляю куфаль.

— О, ён жа есці хоча! Трэба спачатку добра накарміць! — вырашае энергічны паляк і зноў праяўляе ініцыятыву: — Болек, папрасі Ядзю, каб паклала ў талеркі як належыць...

— Іду!

Я раптам падумаў, што гэтая хвіліна вельмі важная. Я спаткаў сваіх найлепшых сяброў! І найхутчэй за ўсё іх бачу першы і апошні раз у жыцці. Трэба паводзіць сябе неяк інакш. Хоць добра да іх прыглядзецца, запамятаць твары збавіцеляў. Ды мае вочы мімаволі зыркалі па баках. Хлопцы ўсё прыгінаюцца, перашэптваюцца, а я так і не разглядаю іх як належыць.

— Алекс, не бойся! — супакойвае Кавальскі. — Цяпер, калі не будзеш дурнем, то за адны суткі заедзеш дадому. Білеты купляй не на доўгія дыстанцыі, касіркі могуць патрабаваць дакументы. Сёння купі да Аленштайна, потым возьмеш да Інстэнбурга. Да яго не даязджай, а павярні на Шарфэнвізэ...

Сапраўды, няма чаго баяцца. Нічым не адрозніваюся ад іншых мужчын. Хіба толькі, што сяджу ў фуражцы. У Штутгофе галовы нам стрыглі і ад лоба да макаўкі выбрывалі палоску.

— Памятай, цяпер у немцаў столькі розных фольксдойчаў, квіслінгаў, што яны самі паміж сабой дамаўляюцца на пальцах, — дае ўжо на двары апошнія інструкцыі дзельны Кавальскі. — Смела сячы па-нямецку. На твой акцэнт ніхто не зверне ўвагі!

32

ТРЫБУНА чытачоў

Пастулаты

У час выбарчай кампаніі многія вёскі выступілі да кандыдатаў у рады нарадовыя са шматлікімі пастулатамі, над рэалізацыяй якіх будуць неаднойчы застанаўляцца новавыбраныя ўлады павета і грамады. І так, жыхары Малых Грыневіч дамагаюцца пабудовы святліцы. Яны ўжо сабралі шмат грошай і матэрыялу. Вёска Банькі, Малінова, Секлюкі і Грыгароўцы пастулавалі пабудову школы і забавязаліся грамадскім чынам працаваць пры ўсіх нефаховых работах, а таксама давесці жвіру і камення на пабудову фундамента. Ёсць шмат пастулатаў, накіраваных у адрас аддзела камунікацыі, а менавіта: насельніцтва Снежак, Паплаваў і Белак дамагаюцца арганізавання новых трас ПКС. Пабудовы пачакальняў на прыпынках аўтобусаў пастулавалі жыхары Пасынак, Свірыд, Скалімова і Боцек.

Ёсць прапановы і ў адрас аховы здароўя. Забяспечыць лекарамі пункты аховы здароўя прасіла насельніцтва Страблі і Вышак. Жыхары Орлі матывуюць неабходнасць у іх асадзе зубнога лекара, а сяляне Снежак — лекара фельчарскага пункту. Многа прапаноў і пастулатаў на Бельшчыне датычыць будовы дарог, меліярацыі, камасацыі і іншых.

Уладзімір Кучынскі
Бельск

Карыстаюцца трыма мовамі

Гайнаўскі павет ляжыць на ўскраіне Белавежскай пушчы. Ва ўсіх вёсках павета гавораць па-беларуску. Польскую мову можна пачуць толькі ў Анцутах і Будах, дзе жывуць сяляне, якія прыехалі ў мінулым з цэнтральнай Польшчы. Амаль ва ўсіх пачатковых школах навучаецца беларуская мова. Моладзь спявае пераважна беларускія і рускія песні. Любіць таксама польскія і украінскія песні.

На Гайнаўшчыне вельмі многа пастаянных падпісчыкаў «Нівы», а таксама савецкіх часопісаў, як «Праўда», «Аганёк», «Ізвестія» і іншыя. Беларускае насельніцтва ў Гайнаўскім павеце добра валодае як беларускай, рускай так і польскай мовамі, а ў аколіцах Чаромухі нават мовай зблізкай да украінскай. Нехта жартоўна сказаў, што жыхары Гайнаўшчыны маюць тры родныя мовы: беларускую, рускую і польскую. У гэтым шмат праўды. **Віталіс Назарук**

Калі агародзяць?

Памяшканне Прэзідыума ГРН у Шудзялаве да гэтай пары не агароджана. Змянілася тут за 20 год 12 старшынь і ніводзін не задбаў пра агарожу. Проста брыдка, калі на пляцы ГРН непадалёк дзвярэй і пад вокнамі рыюцца свінні, паскудзяць каровы, забягаюць авечкі, а нават увязваюць тут коней на пашу. А ўжо гусей заўсёды тут поўна.

Радныя ўжо не раз на сесіі закраналі справу агарожы пляцу, але іх прапановы неяк члены прэзідыума не бралі пад увагу. Цікава, як аднясуцца да агарожы новавыбраныя мясцовыя ўлады. Справа ў тым, каб памяшканне ГРН было неяк прыкладам парадку, каб каля яго можна было паглядзець на прыгожую агарожу і на кветкі.

Сцяпан Кузьма
Сакольшчына

★ Цераспалосіца

Жыхарам Навін моцна дакучае цераспалосіца. Палоскі доўгія, вузенькія, ды ў кожнага гаспадара іх вельмі многа. Шырыня палосак па адзін - два метры. У некаторых сялян зямля знаходзіцца ў 35 такіх вузенькіх палосках. На такіх палосках, каб і хацеў, дык няма ніякай магчымасці апрацоўваць зямлю машынамі, таму што яны шырэйшыя ад палосак. Вось таму навінчанам цяжка гаспадарыць, і вельмі цяжка павялічваць ураджай.

Зіна Ялінік
вёска Навіны

★ Іванкі

Вёска Іванкі ляжыць у Гайнаўскім павеце. Яна невялікая, але прыгожая. Ёсць новая школа, пабудаваная ў 1962 годзе, і новая крама. Моладзь аб'яднаная ў гуртку ЗМВ. Арганізуе яна выступленні мастацкай самадзейнасці, розныя мерапрыемствы, а таксама выезды на экскурсіі. Старэйшыя згуртаваныя ў сельскагаспадарчым гуртку. З імі вядзе заняткі аграном. Адно толькі дрэнна ў нас, што ў вёсцы яшчэ няма электрычнага святла. А ў навакольных вёсках яно даўно ўжо ёсць.

Валя Іванюк
Гайнаўскі павет

★ Першая ў павеце

Нядаўна ў Гайнаўцы адбылося ўрачыстае ўмураванне цаглінкі пад першую ў Гайнаўскім павеце школу-помнік 1000-годдзя Польскай дзяржавы. Патранат над гэтай пабудовай узялі: Цэнтральная рада прафесіянальных саюзаў, Галоўныя праўленні прафсаюзаў лясных працаўнікоў і драўлянай прамысловасці, якія прызначылі на гэта 7,5 мільёна злотых. Школа будзе мець 15 залаў, фізічны, хімічны і біялагічны кабінеты, майстэрню для практычных заняткаў, бібліятэку і гімнастычную залу.

Умураванне цаглінкі зрабіў сакратар ЦР прафсаюзаў Чэслаў Вішнеўскі. Гайнаўскі помнік 1000-годдзя адданы будзе ў карыстанне 1-га верасня 1966 года.

Ю. Козак
Гайнаўка

БУДОВА СІЛАСАЎ

Летам нашай жывёле ежы заўсёды хапае, бо кожны селянін мае шмат пашы ў сваім лесе, на аблогах і наўгоддзях. Там сяляне нашай вёскі пасуць свае статкі цэлую вясну і на пачатку лета. Пасля жывёла наша мае пашы аж замнога: з палёў збіраецца жыта, авёс і другое збожжа, а на пожні заўсёды ёсць многа травы. Да пожні далучаецца паша пасля ўборкі сена на лугах і сенажацях, а восенню гаспадыні, капаючы агародніну, аддаюць жывёле лісце буракоў, бручкі, морквы і капусты. Наадварот ёсць зімою. Не хапае корму. Гэтак было да гэтага часу. У нашай вёсцы мала хто ведаў аб сіласах. І таму жывёла, добра сытая пасля летняй пашы, стаўшы зімою на сена і салому, адразу траціла на вазе, худзела, зменшвалася колькасць і якасць малака. Кожны селянін думаў, як перазімаваць сваю жывёлу, дзе і за што купіць сена для кароў, пад весну. І вось дзяржава падумала і паклапацілася аб цяжкім жыцці селяніна. На адным са сходаў прадстаўнікі малачарні і сельскагаспадарчага гуртка запрапагавалі і запрапанавалі будаваць сіласы, у якіх можна кансерваваць на зіму лісце буракоў, сланечнік, конскі зуб і другую зеляніну. Яны адначасова паведамілі, што цэмент на будову сіласаў дзяржава дае бясплатна. Людзі нашай вёскі адразу павесялелі. Напісалі заяву ў ГС і атрымалі бясплатна па 16 мяшкоў цэменту. Калі толькі адмерзла зямля, у нашай вёсцы пачалася будова сіласаў. Яна працягваецца і цяпер. І так, на працягу 1965 года ў нашай вёсцы будзе пабудаваных 35 сіласаў. Гэта прычыніцца да павелічэння жывёлагадоўлі і надою малака.

Янка Бура
Тарнопаль

Дарагое Сэрцайка!

Звяртаюся да цябе з вельмі важнай просьбай, каб ты мне якнайхутчэй дапамагла. Маю 17 год і вучуся ў школе. І вось нядаўна я пазнаёмілася з хлопцам з суседняй вёскі. Ён вельмі прыгожы, багаты і ветлівы. Аднак бядой з'яўляецца тое, што ён мае 32 гады. Бацькі мае кажуць, каб я выходзіла за яго замуж, але я не хачу, бо ён мне стары, а я пакахала другога, які мае 17 год. Прыязджае ён да мяне ў кожную нядзелю і кожнае свята. Абдымае мяне, цалуе і гаворыць, што вельмі мяне кахае. Я яму прызналася таксама ў каханні. Ён вучыцца ў тэхнікуме ў горадзе. Гаворыць, што калі мы заканчваем школу, тады пажэнімся. Аднак бацькі не даюць мне спакою, каб я хутчэй выходзіла замуж. Што рабіць?

Зіна з Бельскага павета

Дарагая Зіна!

Вельмі добра, што ты не хочаш выходзіць замуж (у тваіх гадах не дадуць табе цывільнага шлюбу). Ты ж яшчэ вучышся. Раю табе пагаварыць сур'ёзна з бацькамі, што ты яшчэ замаладая, каб выходзіць замуж. Па-першае, тваім абавязкам закончыць школу, якая прынясе вялікія карысці ў жыцці. А калі ты з'яўляешся вучаніцай, мне здаецца, што замнога думаеш аб сваім нарачоным, ты лепш павінна ўзяцца за навуку. А калі кончыш школу, тады будзеш мець многа часу на сустрэчы са сваім нарачоным. І бацькі твае і ты [illegible] зразумець.

Добрых вынікаў у навуцы жадае табе

СЭРЦАЙКА

Іра і Рэня з Альхоўкі.

Дарагія сяброўкі. Каб мары вашы маглі здзейсніцца, на жаль, трэба закончыць поўную сярэднюю школу. Такіх школ, пра якія вы пытаецеся, няма.

Сэрцайка

— Пастараюся...

Перад вакзалам займае дух, быццам я маюся скочыць у цёмную яміну, у якой не відаць дна, і што там — пясок, вада, вострыя ражны ці вужакі — чорт яго ведае!

— Ідзі, а мы — на перон. Адтуль праз шыбы відаць увесь вакзал. Будзем паўгадзіны сачыць за табой. Мо' яшчэ спатрэбімся.

— Ясна.

— Давай.

Сардэчна цісنуць мне рукі, штурхаюць.

Драўлянымі нагамі накіроўваюся да ўваходу ў будынак. Плячом цісну дзверы. За імі — патруль фельджандармерыі. Надзьмутыя два салдаты ў касках і з бляхамі на грудзях акідваюць мяне зняважлівым позіркам і велічна плывуць на двор. Я разгублена тапчуся.

— Пан чыгуначнік, скажыце, калі ласка, калі ідзе поезд да Мар'ембурга? — пытае тонкі галасок.

Азіраюся: ля маіх ног — дзяўчынка. Знізу небяспекі не чакаў. Як быць? Хвіліну маўчу. У Штутгоф фашысты мяне і Валодзьку забралі з чыгуначнай станцыі. Перада мной вісіць расклад руху цягнікоў. Там белымі літарамі на чорным фоне акуратна і выразна выведзена: «Дойчэ Эйлаў — Мар'ембург, адпр. 23 г. 16 м., каштуе 2 маркі 83 пфенігі». Кажу дзяўчынцы.

— Дзякуй! — робіць яна рэверансік і бяжыць да маці, якая сядзіць на клунках і ўдзячна бліскае вачыма.

— А на Ліцманштат, скажыце, калі ласка, калі мне паехаць? — аднекуль з'яўляецца мілавідная немачка.

Магу сабраць натоўп.

— Во! — паказваю на дошку з раскладам і хутчэй стараюся знікнуць.

Спяшу да акенца.

— А мы сёння на Аленштайн не выдаём білетаў, — гаворыць сімпатычная маладая касірка. Дзіўлюся — у дзявочых вуснах нямецкая мова мілагучная, мяккая.

— Не?..

33

— На жаль, давядзецца вам чакаць раніцы, — спачувае яна. — Заўтра прыходзьце а шостай і за гадзіну да адыходу поезда возьмеце сабе...

Радуюся, што як з роўным загаварылі са мной немкі. Не вельмі клапачуся, як дачакаю раніцы.

У кіёску набіраю на тры маркі газет і часопісаў, накіроўваюся ў транзітную залу.

...Пад пальмамі, на масіўных лавах, — салдаты з чамаданамі, ранцамі, біклажкамі ў суконных чахлах і з кацялкамі. Сядзяць тоўстыя баўэры ў чаравіках, нагавіцах-шараварах і самаробных панчохах да кален, выставіўшы таўсцёрныя лыткі. Сядзяць жанчыны з баўламі. Куды б тут прымасціцца? У самым кутку, пад партрэтам, паважна і спакойна, як святы, рассядае сівы чыгуначнік. Побач з ім на лаве блішчыць жоўтая дошка тэлеграфнага апарата.

— Магу ля вас трохі заняць месца? — пытаюся.

— Калі ласка, юнак, садзіся! — стары ахвотна ціснецца на лаве, падцягвае апарат.

Разглядаю здымкі ў часопісах, чытаю газету і ўвесь час сачу за залай. У ёй абсалютна нічога не змяняецца. Гэтак сама сумуюць пасажыры. Лянiва жуюць. Абводзяць залу пустымі вачыма. Перакідваюцца словамі. Чытаюць. Мой сусед спакойна спачывае ў той самай позе. І тут успамінаю пра палякаў! Праз каторае акно назіраюць? Нічога не відаць. На ўсялякі выпадак раблю крадком некалькі грымас, паглыбляюся ў «Прэйсішэ нахрыхтэн».

А дванаццатай гадзіне ў зале з'яўляюцца два чыгуначныя паліцыянты ў светла - блакітных мундзірах, накіроўваюцца да пасажыраў. Вайсковых праганяюць у салдацкую начлежку, цывільных — у гасцініцу. Толькі мяне з тэлеграфістам паліцыянты не кранаюць. Кажу суседу, куды мне ехаць, аж да вушэй нацягваю шапку, з дазволу старога кладу на паліраваны столік сумку, на яе — галаву, выцягваю на лаве ногі.

(Працяг будзе)

34

КІНО

Праграма на 15 — 20.VI.1965 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„1914 — 1918" (franc.), 15—16. „Opowieść z nad Donu" (radz.), 17—18. „Banda" (polski), 19—20.

Кляшчэлі
„Ptaszyna" (wietnamski), 15—16. „105% alibi" (czeski), 17—18. „Hatifa" (NRD), 19—20.

Дубіны
„Ludwiku do rondla" (jugosł.), 19—20.

Нарва
„Zalotnik" (franc.), 16—20.

Нараўка
„My mężczyźni" (radz.), 16—20.

Чыжы
„Szczęście w teczce" (jugosł.), 16—20.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Krzyżacy" (polski), 16—20.

Бранск
„Mein Kampf" (szwedzki), 15—16. „Śmierć Tarzana" (czeski), 17—18. „Życie raz jeszcze" (polski), 19—20.

Орля
„Agnieszka 46" (polski), 16—20.

Райск
„Foto Haber" (węgierski), 16—20.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Міхалова
„Macario" (meksykański), 15—16. „Nieprzyjaciel u progu" (radz.), 17—18. „Beata" (polski), 19—20.

Супрасль
„Syn marnotrawny" (USA), 15—16. „Kryptonim Cicero" (USA), 17—18. „Panienka z okienka" (polski), 19—20.

Чорна Беластоцкая
„O życie dla Ruth" (angl.), 15—16. „Atak we mgle" (NRD), 17—18. „Barwy walki" (polski), 19—20.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Sprytny Piotr" (bułg.), 15—16. „Komu śpiewają skowronki" (węgierski), 17—18. „Wszędzie żyją ludzie" (czeski), 19—20.

Нурэц
„Pan i Astrolog" (czeski), 15—16. „W środku nocy" (USA), 17—18. „Banda" (polski), 19—20.

Мілейчыцы
„Światło na twarzy" (węgierski), 15—16. „Hasło „Odwaga" (angl.), 17—18. „Przerwany lot" (polski), 19—20.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Сухаволя
„Zgliszcza Radopolie" (polski), 15—16. „Dwója z wychowania" (radz.), 17—18. „Rachunek sumienia" (polski), 19—20.

Шудзялава
„Przerwany lot" (polski), 16—20.

Янаў
„Szczęście w teczce" (jugosł.), 15—20.

Сідра
„Człowiek I-go stulecia" (czeski), 15—16. „Kuba w ogniu" (kubański), 17—18. „Królowa Krystyna" (USA), 19—20.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Новы Двор
„Rzut karny" (radz.), 16—20.

Ружанысток
„Nieznajomi z pociągu" (USA), 15—16. „Co za radość życia" (włoski), 17—18. „Rękopis znaleziony" (polski), 19—20.

Тэатр ім. Вянгеркі (выязная група)

Бельск Падляшскі
„Pułapka na samotnego mężczyznę" — 18.VI.

Белавежа
„Pułapka na samotnego mężczyznę" — 19.VI.

Міхалова
„Pułapka na samotnego mężczyznę" — 20.VI.

Будзе крама

У Паўлах крама знаходзіцца ў цесным прыватным памяшканні. Зараз ідуць намаганні, каб пабудаваць мураваную краму. Ужо куплена пляц, і на ім на працягу дзвюх дзён жыхары Паўлаў грамадскім чынам пабудавалі фундамент. Калі ўсё добра пойдзе, дык да зімы будзе і ў нашай вёсцы прыгожая крама.

Чытач з Паўлаў

Ліса і салавей

Здзіўлялася Ліса:
— Не разумею я,
Чаго ўсе гэтак
любяць Салаўя?
А я дык
Гусака ўпадабала:
Тлусцейшай птушкі
шчэ не сустракала.

Славамір Хадаронак

ПАПАЎСЯ

Адзін супрацоўнік аддзела ціхенька спытаў у другога:

— Ці ведаеш, чым наш начальнік адрозніваецца ад махляра?

— Не, не ведаю.

Нечакана гэтыя словы пачуў сам начальнік, які незаўважна ўвайшоў у пакой.

— Ну, ну, скажы — чым жа? — спытаў ён

— Нічым, нічым, — спалохана загаварыў шаптун.

РАЗАБРАЎСЯ

З будыніны, якая стаяла на водшыбе, закурэўся дымок.

— Схадзі разбярыся, — загадалі міліцыянеру. — Калі самагонку гоняць, акт складзі.

Участковы пайшоў і склаў акт: «Памяшканне ў супрацьпажарных адносінах поўнасцю прыгодна для самагонаварэння».

ХТО СТРЫГ?

Малая Танечка, паказваючы на лысую бацькаву галаву, пытае:

— Татка, хто гэта цябе так дрэнна падстрыг? Вось тут зусім выстрыг, а тут пакінуў валасы.

КОРАТКА І ЯСНА

Салдата, які ішоў дадому са службы, застала ў дарозе ноч. Зайшоў ён да бабулькі, папрасіўся пераначаваць.

— Бабулька, — сказаў салдат, — пасцялі мне, коратка і ясна.

Бабулька падумала і паслала салдату на падаконніку.

ЗАЦІКАВІЎСЯ

— Татка, колькі было табе год, калі я нарадзіўся?

— Дваццаць восем.

— А колькі было мне, калі ты нарадзіўся?

Нёс адказнасць, як курыца яйкі — з кудыхтаннем.

УСЁ РОЎНА

Гаспадыня пытае ў кватаранта:

— Чаго табе даць напіцца — вады ці малака?

— А мне ўсё роўна, што малако, што вада, — адказвае той. — Давай малака.

БАЦЬКАВА БЛАСЛАВЕННЕ

Паставіла маці на стол гарачую верашчаку. Сын сербануў дый так апёкся, што аж слёзы з вачэй пасыпаліся. Бацька пытае:

— Чаго, сынку, плачаш?

— Што я ў таткі адзін, — жаласліва адказвае сын.

Сербануў верашчакі бацька — ажно вочы на лоб палезлі.

— Ах, сынок, сынок... Маю цябе аднаго, каб і таго даў Бог не агледзець...

У АДДЗЕЛЕ КАДРАЎ

— Прабачце, у працоўнай кніжцы значыцца, што вы ўсё жыццё працавалі токарам, а да нас хочаце паступіць у якасці электраманцёра.

— У мінулым годзе я атрымаў кватэру ў новым доме. Дык вось, ліквідуючы недаробкі будаўнікоў у сваёй кватэры, асвоіў спецыяльнасці маляра, сталяра, атынкоўшчыка, водаправодчыка, шкляра і электраманцёра.

УСЯЧЫНА

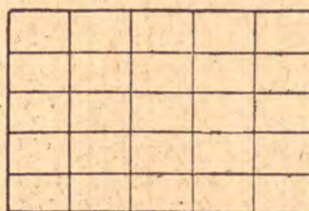

— Я на вас гневаюся.

Ці хочаш быць вынаходцам?

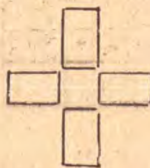
(Курсы разумовай гімнастыкі)

Уважліва паглядзіце на рысунак і скажыце, колькі прамавугольнікаў у гэтай фігуры.

Развязка за два тыдні.

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

Кур'ёзы

Прынята лічыць, што самыя ветлівыя людзі — гэта французы. Пісьменніца Калет даказала гэта кур'ёзным чынам. Нядаўна на старым парыжскім могільніку яна знайшла помнік з подпісам: «Выбачайце, што не ўстаю, каб прывітаць Вас, калі Вы набліжаецеся да месца майго адпачынку».

*

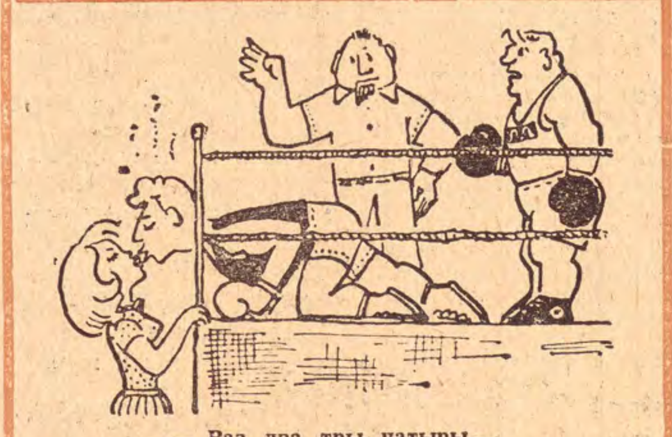
Своеасаблівыя клопаты аб уступаючых у шлюб праяўляе служачы залы для вянчання ва Уэльсе. Штодня на дзвярах яго канторы з'яўляецца паперка з надпісам: «Пайшоў абедаць. Вярнуся ў 14 гадзін. У вас ёсць яшчэ час падумаць».

*

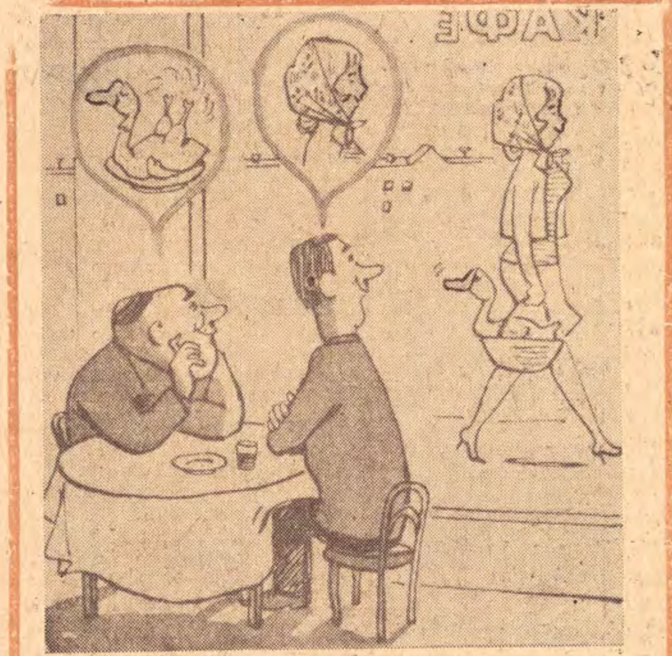
Прафесар Нью-Йоркскага універсітэта Е. Бантан ужо тры гады займаецца даследваннем пытання аб тым, чым кіруюцца блохі пры выбары аб'екта для кусання.

Без слоў.

— Раз, два, тры, чатыры...

— Што каму ў галаве...

ДЗЕНЬ ЦВЯРОЗАСЦІ

Кастусь нервова перабіраў пальцамі, а новы камендант хадзіў з кута ў кут і казаў:

— Нашых людзей хоць ты пад прыцэлам трымай, не вытрымаюць і тыдня без выпіўкі. Назначаю вас адказным за дзень цвярозасці, дзейнічайце так, каб у гэты дзень і мухі п'янай не было!

Камендант павярнуўся да Кастуся і спытаў:

— А, насгул, ці ёсць у вёсцы людзі, якія не п'юць?

— Ёсць такія, — сказаў Кастусь. — Федзька Лысак не п'е.

— Інвалід? — спытаў камендант.

— Не, не інвалід — у нас няма інвалідаў пры гарэлцы.

— Яшчэ хто не п'е? — пытаў далей камендант.

— Прыяцель Федзькі, Колька Брагін таксама не п'е.

Камендант уцешыўся:

— Вось, бачыце, на такіх цвярозых трэба і абаперціся нам. А, ці Лысак і Брагін добрыя гаспадары?

— Не, яны не гаспадары, гэта яшчэ дзеці, вучні пятага класа, — паволі выясняў Кастусь.

Камендант закіпеў:

— Вы што тут камедыю з мяне робіце?! Вось, які з цябе ванька-встанька... справаздачу пра дзень цвярозасці здасі мне на пісьме. Зразумеў!?

Пасля размовы з Кастусём камендант запрасіў да сябе Мірона-армоўца.

— Як у цябе, Мірон, з гарэлкаю?

— Добра. Я без гарэлкі магу жыць, толькі яна без мяне не можа.

Камендант прытварыўся, што не дачуў Міронавых слоў і запытаў:

— А жанчыны тут як да гарэлкі адносяцца?

— Нашы бабы ў цемя не бітыя, — сказаў Мірон. — Яны ад кампаніі не адліпаюць.

— Ну, ну, — забубніў камендант, — вы тут псаломы пра п'янства не спявайце. Назначаю вас наглядчыкам дня цвярозасці. Будзеце выступаць інкогніта, у цывільным адзенні.

Кастусь зайшоў у буфет, дзе напаткаў дзеда Панаса. Той без радасці выслухаў Кастусёвыя навіны пра дзень цвярозасці і заўважыў:

— Змаганне за цвярозасць — справа не новая, яшчэ пры цары Міколе гэта рабілі, але сам цар мала калі бываў поўнасцю цвярозым...

Кастусь перапыніў дзедавы ўспаміны і сказаў да слуху — да нюху:

— Глядзі, дзед, каб у дзень цвярозасці я не бачыў нават пустой бутэлькі.

Грыцай, які сядзеў побач і ўсё чуў, дабавіў свае пяць грошы:

— З пустой бутэлькі бы з пустой студні — не нап'ешся. А, скажы, Кастусёк, ці жывёліне ў гэты дзень таксама будзе забаронена даваць піць?

— Не перагінай гнутага, — адрэзаў яму Кастусь, — забараняецца піць толькі гарэлку і віно...

Калі настаў чаканы ўсімі дзень цвярозасці, Кастусь неяк нарваўся на хату Міная, дзе ўжо зранку сядзела цэлая кампанія.

— Людзі мілыя, — залапатаў Кастусь, — зразумейце, які сёння дзень важны...

— Дзень шчаслівы, — перабіў яго Мінай ужо падпіты і гасцінна паказаў на стол: — Прашу, сядай за стол, грэх, каб ты сёння не выпіў на славу сённяшняга дня... Так, так. Гэты дзень трэба ўшанаваць і адзевяткаваць па-людску.

Кастусь не меў адвагі крыўдзіць людзей адмоваю і выпіў, закусіў марынаваным грыбком ды вышаў далей у абход дня цвярозасці...

Дзядзька Лявон

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе **Гражыны Гузэйка** з Чаромухі, Гайнаўскага павета і **Раісы Лісоўскай** з Гарадка, Беластоцкага пав., змяшчаем польскую песню.

ŻÓŁTE KALENDARZF

Czy znasz morza brzeg bez poszumu fal?
Czy znasz rzeki nurt, co nie płynie w dal —
czy znasz? Jeśli nie, to dlaczego chcesz
zatrzymać
prąd rzek, szum fal, twoje łzy, twój płacz?

Żal nic tu nie pomoże,
łzy twoje i mój płacz!
Nikt nie uciszy morza,
nie zatrzyma biegu fal.

Czy znasz taki wiatr, co w bezruchu trwa?
Czy znasz taką noc, która nie ma dna?
Czy znasz taki dzień, co nie kończy się
zmierzchaniem —
gdy sen ma przyjść słyszę znów twój głos.

Wróć do krainy marzeń
gdzie zawsze wiosna trwa.
Spal żółte kalendarze
żółte kalendarze spal!

Ніва

Adres redakcji Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony red. naczelny 25-62, centrala 57-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie – 2,40 zł, kwartalnie – 7,20 zł, półrocznie – 14,40 zł, rocznie – 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458. Bltk C-3